

SLOVENSKI

Izdaja in tiska časopisno-založniško podjetje Slov. poročevalce
— Direktor: Rudi Janžura — Glavni in odgovorni urednik:
Sergej Vojnjak — Za tisk odgovarja Franc Pieveš — Ured-
ništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526
— Uprava Ljubljana, Tomšičeva 5/III, telefon 23-522 do 23-526
— Oglasi oddelček: Ljubljana, Kardeljeva ulica 5, telefon
21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 —
Poštni predal 29 — Tek. r. 60-KB-5-2-367 — Mesetna na-
ročnina 200 din

Poročevalec

DRUGA IZDAJA

Konferenca „Atomi za mir“

Uspeh zagotovljen

Delo konference poteka v odborih in postaja vedno bolj tehnično — Homi Bhabha napoveduje, da bodo znanstveniki v 20. letih rešili miroljubne namene — Francoski predstavnik predlaga organizacijo šest evropskih držav za sodelovanje na področju nuklearne energije

ZENEVA, 12. avg. (AFP). Delo atomske konference v Zenevi poteka danes v odborih. V odboru, ki je razpravljal o vprašanju uporabe izotopov in nuklearnega žarjenja v medicini so poročali predstavniki Velike Britanije in Sovjetske zveze. Obe poročili sta govorili o metodah ugotavljanja bolezni.

Sovjetsko poročilo govori o bolezni, ki jo povzroča izotop urana. O možganskih tumorjih sta govorila tudi profesorja Brownell in Sweet, ki sta poudarila, da je proučevanje teh metod še v preizkušnji, da pa vendarle pomenijo napredek na tem področju.

Odbor za kemijo, metalurgijo in tehnologijo je imel sejo pod predsedstvom profesorja Vinogradova. Nj seji so govorili o dosežanjih znanja o kemiji izotopov, zlasti pa o metodah, ki jih uporabljajo za separiranje radioaktivnih elementov.

Pokazalo se je, da so v ZDA, Sovjetski zvezi in Veliki Britaniji uporabljali iste metode.

Na tretjem sestanku pa so opisovali preizkusne reaktorje, opisali so značilnosti reaktorja s težko vodo, z vrenjem, z ba-

Trgovinska pogajanja z Burmo

Beograd, 12. avg. V začetku septembra bo prispela v Jugoslavijo gospodarska delegacija burmanske vlade, ki bo z jugoslovanskimi predstavniki imela razgovore za sklenitev novega trgovinskega sporazuma. Ti razgovori naj bi okrepili gospodarsko sodelovanje med obema državama v duhu protokola o gospodarskem sodelovanju, ki je bil podpisan med bivanjem burmanskega premiera U Nuja v Jugoslaviji. Ta protokol, ki je rezultat ugodnega razvoja odnosov med Jugoslavijo in Burmo, kakor tudi razgovorov med premierom U Nujem in predsednikom Titom, je pogoj za razširitev trgovinske izmenjave. Ob tej priložnosti je bil poleg ostalega dosežen tudi dolgoročni sporazum o dobavi burmanskega riža v Jugoslavijo. Iz teh sredstev pa bo Burma lahko nabavljala razno blago v Jugoslaviji v mnogo večjem obsegu kakor doslej, predvsem investicijsko opremo in predmete za široko potrošnjo. Dosej se je izvajala blagovna izmenjava med obema državama na osnovi trgovinskega sporazuma sklenjenega 29. junija l. 1953. (Jugopres.)

Utihihli so

Budimpešta, 12. avg. Radio Budimpešta je sinoči sporočil, da bodo z današnjim dnem ukinjene vse njegove oddaje v srbohrvaščini in slovenščini. Sporočilo dodaja, da bo radio Pečuh še naprej oddajal redni program za jugoslovansko manjšino na Madžarskem.

9. SEPTEMBRA ADENAUER V MOSKVO

Bonn, 12. avgusta. (AFP). — Agencija DPA poroča, da je zahodnonemška vlada predlagala

Trgovinski sporazum z Urugvajem

Beograd, 12. avg. Z izmenjavami pism med uradnimi predstavniki Urugvajev in Jugoslavije je 8. avgusta stopil v veljavo trgovinski in plačilni sporazum, ki je bil med obema državama podpisan maja letos v Montevideu. Urugvajski parlament je ratificiral ta sporazum 30. junija. Pričakujejo, da bo v najkrajšem času ratificiran tudi v Jugoslaviji. Kolikor je znano, ratifikacije še ni bila izvršena iz tehničnih razlogov. Vzporedno z izmenjavami pism so urugvajski merodajni organi odobrili izdajo dovoljenja za uvoz jugoslovanskega blaga v vrednosti 2,8 milijona dolarjev. V gospodarskih krogih v Jugoslaviji zahtevajo, da bo to pripomoglo k hitrejši realizaciji konkretnih poslov. (Jugopres.)

VREME

Napoved za soboto: Sprva sončno, pozneje pooblačeno, predvsem popoldne in proti večeru krajevne nevihte. Temperatura ponoči med 10 in 15, najvišje podnevi med 22 in 27 stop. C.

narodno ustanovo za atomsko energijo.

V razgovoru z novinarji je predsednik vrhovnega sveta za znanstvena raziskovanja v Franciji Henri Longchambon izjavil, da bi moralo šest evropskih držav čimprej uresničiti učinkovito sodelovanje na področju nuklearne energije. Po njegovem mnenju pa ta organizacija ne bi smela biti kopija Evropske skupnosti za premož in jeklo. Longchambon je tudi dejal, da bi se morali narodi

sporazumeti o graditvi določenih naprav, ki bi jih skupno uporabljali. Prva takšna naprava bi morala biti tovarna za pridobivanje urana 235.

Profesor Vinogradov pa je na svoji tiskovni konferenci izjavil, da mu je konferenca omogočila, da je obogatil svoje znanje, zlasti na področju radio-kemije. Dodal je, da je na osnovi metod in rezultatov, ki so jih dosegli v ZDA in Veliki Britaniji, mnogo zvedel.

Strokovnjaki ZDA na konferenci v Zenevi pa so sporočili, da je Arco, ki šteje 1200 prebivalcev, prvo ameriško mesto, ki ga razsvetljuje elektrika, pridobljena v atomski elektrarni. Električno energijo v Arcu proizvaja preizkusna centrala državnega laboratorija Argona. Reaktor je novega tipa: toplota, ki jo dajejo uranovi vložki, zavre vodo, paro pa potem uporabljajo v turbinah, ne da bi pri tem šla skozi radiator. Kondenzirana voda se vrača v reaktor. Turboreaktor proizvaja 3500 kilovatov.

Ameriški strokovnjaki so dejali, da je to zelo preprosta naprava, ki odlično deluje. Podobne elektrarne bi zlasti prišle v poštev za kraje, ki so izolirani in ki potrebujejo manjše vire energije.

Dokaz zaupanja

Zeneva, 12. avg. (AFP). — Ameriški znanstveniki so bili danes povabljeni, naj se udeležijo prihodnjega sestanka Akademije znanosti ZSSR. Ameriški znanstveniki pa so s svoje strani povabili sovjetske znanstvenike, naj obiščejo ZDA.

Rekorden železniški promet

Boj za čim boljše izkoriščanje železniških vagonov

Beograd, 12. avg. Po podatkih iz generalne direkcije jugoslovanskih železnic se pričakuje letos rekorden blagovni promet na železnicah, in sicer za 2 milijona ton, večji kakor leta 1949, ko so po železnicah prepeljali 48.424.000 ton raznega blaga. Čeprav je položaj na železnicah tudi letos resen, zlasti zaradi pomanjkanja vagonov, bi se moglo to pričakovanje izpolniti s skupnim prizadevanjem železnic in onih, ki se jih poslužujejo, poudarjajo v generalni direkciji železnic.

OPAZANJA V ZAČETKU DRUGEGA POLLETJA

V prvih šestih mesecih so letos železnice prepelele 23.073.000 ton blaga, v juliju in začetku avgusta pa se pojavlja nadaljnje povečanje blagovnega prometa. To povečanje znaša v primerjavi z julijem lanskega leta okoli 500.000 ton. Posebno značilno je tudi to, da se je tranzit čez Jugoslavijo povečal meseca julija še za 35 odstotkov, v primerjavi z julijem l. 1954 pa se je skoro podvojil. Prav tako se je povečal uvoz blaga po železnici. Razen tega, da se vagoni povprečno boljše izkoriščajo, se opaža povečanje števila vagonov v prometu. Medtem pa je še velika težava, s katero se železnice še nadalje bore, pomanjkanje premože. Položaj je trenutno tak, da so rezerve premože na železnicah zmanjšane na minimum. Ako se ne bo zboljšalo oskrbovanje s premožem, bi se moglo pripetiti, da se bo začel železniški promet omejevat.

ANOMALIJE V STRUKTURI PREVOZA BLAGA

Glede na blagovni promet v začetku drugega polletja po strukturi se opaža težnja po nadaljnjem povečanju prevoza premože, rude, gradbenega materiala in nazadovanju prevoza drv in proizvodov metalurgije. Anomalijska je, da prevoz gradbenega materiala narašča, ker je imel prvenstvo v prvi polovici leta. Medtem so gradbenega materiala prepeljali meseca julija za 100.000 ton več kakor istega meseca lani. V generalni direkciji poudarjajo, da železnice ne bodo mogle prevzeti na-

daljšnjega povečanja prevoza gradbenega materiala če pa se bo ta tendenca nadaljevala, bodo morale skriti zahteve proizvajalcev tega blaga v korist drugih, katerih prevoz se bo moral povečati z nastopajočo jesensko sezono.

POTREBAM KMETIJSTVA IN IZVOZU SE POSVEČA POSEBNA POZORNOST

Kmetijske kulture obetajo dober pridelek in pričakujejo, da bo prevoz znatnih kmetijskih presežkov na domače in tuje trge povzročil velik problem za drugo blago. Medtem so tudi na železnicah računali s povečanjem kmetijskih pridelkov. Na podlagi analize dosežanj prevoza kmetijskih pridelkov in izvršenih ukrepov se pričakuje normalni transport v mejah razpoložljivega voznega parka. Poudarjajo, da bodo pravčasno na razpolago vagoni za največje potrebe pri prevozu kmetijskih pridelkov, zlasti svežega sadja in zelenjave na domače in tuje trge. Železnice so že ukinile potrebno, za zagotovitev vagonov, potrebnih za prevoz sladkorne pese.

UBLAZITEV TEŽKOC Z IZKORIŠČANJEM REZERV

Zanimivo je, kje vidi generalna direkcija železnic največje možnosti za ublažitev svojih težav, ki so nastale zaradi pomanjkanja vagonov. Meseca junija se je namreč pokazalo, da je povprečno izkoriščanje nosilnosti vagonov bilo za 200 kg boljše kakor prejšnji mesec. V tem pogledu je najbolje pri proizvodnjah rude, ki so v primerjavi z mesecem junijem izkoriščali vagono povprečno za 1400 kilogramov bolj, v primerjavi z julijem lanskega leta pa za 2300 kg. Kljub temu so se proizvajalci in železniške postaje, ki so mnogo manj izkoriščali razpoložljive vagono kakor prejšnji mesec. Železniškim postajam se resno očita, da niso ored julijskim povečanjem za 200 kg izkoriščali vagonov, namenjenih za blago v kosi, kakor bi morale. Kot primer slabih uporabnikov omenjajo v generalni direkciji tovarne cementa in metalurška podjetja, ki so

Zaenkrat le reforme

Glede dinastičnega vprašanja so se sporazumeli le o tem, da se bivši sultan Ben Jusuf ne sme več vrniti na prestol — Faure je podpiral Grandvalove predloge — Nasprotovanje degolovskih ministrov kljub interakciji De Gaulle

PARIZ, 12. avg. (Tangug). O maroškem vprašanju so razpravljali na današnji popoldanski seji koordinacijskega odbora za Severno Afriko, ki zaseda od včeraj pod predsedstvom premiera Faurea. Medtem se je Faure posebej razgovarjal tudi z več člani vlade in z drugimi političnimi prvaki.

Ceprav je bil glede reform, ki naj bi jih izvedli v Maroku, dosežen popoln sporazum, tudi na današnji seji niso prišli do sporazuma o rešitvi dinastičnega vprašanja, predvsem zaradi odpora ministra za zunanje zadeve Pinaya, obrambnega ministra Königa in ministra za bišve bojevalne Tribouilleta. Predloge generalnega rezidenta Grandvala za rešitev maroškega vprašanja pa so v celoti podprli Faure, notranji minister Bourges-Maunoury in generalni guverner v Alžiru Soustelle.

Kar zadeva reforme za Maroko, so dosegli soglasje v naslednjem: socialne reforme, to je povišanje plač delavcem in nametencem, brezplačno šolstvo in varnost, politične reforme, to je postopna upravná avtonomija in predstavniki režim. Na ta način naj bi Maročani sčasoma sami upravljali svojo deželo. Sklenili so tudi, naj sporazum o reformah začne izvajati čimprej. Kar zadeva dinastično vpraša-

Urejevanje letalskega prometa z Italijo

Beograd, 12. avg. (Tanjug). — Davi sta prispela v Beograd letalski polkovnik Ottorino Giacomelli in letalski podpolkovnik Diego Recagno, uradna zastopnika italijanskega civilnega letalstva na pogajanjih z upravo civilnega letalstva FLRJ, ki se bodo začela jutri v Beogradu. Namen pogajanj je določitev zračnih koridorjev in poti do teh koridorjev. V smislu sporazuma o letalskem prometu, ki je bil podpisan v Rimu 31. marca letos.

Nasprotniki rešitve dinastičnega vprašanja sodijo, da bi ustanovitev regentskega sveta dejansko pomenila samo esapo k vrnitvi starega sultana v Rabat. Prav zaradi tega so se tako odločno uprli, da bi bivšemu sultanu Ben Jusufu, ki je bil po odstopu poslan na Madagaskar, dovolili bivanje v Franciji.

Po popoldanski seji koordinacijskega odbora je večina članov vlade izrazila zadovoljstvo zaradi doseženega sporazuma o večini vprašanj. Obenem pa so poudarili, da se posvetovanja nadaljujejo, da bi določili tehnične podrobnosti predvidenih ukrepov.

V generalni direkciji železnic poudarjajo, da mora biti jugoslovansko povprečje izkoriščanja vagonov 14 ton. Kljub zboljšanju za 200 kg meseca julija, smo še daleč od tega povprečja, pa tudi od onega, ki je bil dosežen med letom 1949 in 1953, ko je prišlo na 1 vagon v prometu povprečno 13,6 tone blaga. Če bi dosegli pravilno izkoriščanje nosilnosti vagonov, bi na podlagi tehničnih možnosti dobili praktično 3000 vagonov več v vsakdanjem prometu. To je približno tolikšno število vagonov, ki ga primanjkuje železnicam, da bi zadovoljile povečani potrebi gospodarstva. Zato potrebo v generalni direkciji jugoslovanskih železnic, da se je v avgustu začel boj za rekordni letni promet, za čim več železniških vagonov v prometu in za njihovo čim boljše izkoriščanje.

NEH DELHI, 12. avg. (HIS). Na prihodnjem zasedanju UNESCO, ki bo novembra prihodnje leto v New Delhiju, bo glavni predmet razprave način za čim večje medsebojno razumevanje med narodi. Med drugim bodo razpravljali o prevajanju klasičnih del iz enega jezika na drugega.

Za bližnje republiške prvenstvo v Ptulju se slovenski ja druzici letalci pripravljajo na ljubljanskem letališču. Svoje sposobnosti bodo kazali v dveh skupinah: v A skupini že bolj izkušeni jadralci, v B-skupini pa mlajši v različno težkih disciplinah, kakor pač ustreza njihovim sposobnostim. Našim junakom zračnih višav ugodne vremenske razmere in čimveč lepih uspehov! (Foto Vlastja)

Nocoj bo seja vlade, na kateri bo verjetno sprejet dokončni sklep o Maroku.

London, 12. avg. (Reuter). — Današnji »Manchester Guardian« piše, da je politika francoske vlade v Maroku zašla v zagato. List sodi, da se mora Faureova vlada odločiti, kaj naj stori s predlogi generalnega rezidenta Grandvala. Odločiti pa se mora kmalu, kajti vsako zavlačevanje lahko čez nekaj tednov pripelje do neredov in nemirov ob drugi obletnici, kar so francoske oblasti vrgle s prestola bivšega sultana Ben Jusufa. Vse do nedavnega, piše list, je vlada v celoti podpirala Grandvala. Danes pa, ko je prišel čas za preizkušnjo enotnosti vlade, se polagoma kaže, kako težko je obdržati enotnost ministrov z različnimi pogledi in iz različnih strank vladine koalicije.

Popovičevi obiski

Peking, 12. avg. (Tanjug). — Veleposlanik FLRJ na Kitajskem Vladimir Popovič je na vabilo kitajske vlade obiskal novo tekstilno tovarno v okolici Pekinga. Desetega avgusta je prav tako na vabilo kitajske vlade obiskal inštitut za narodnostne manjšine v Pekingu. Veleposlanik Popovič je po topljem sprejemu obiskal delovne in družabne prostore inštituta, kjer študira okrog 1300 članov raznih narodnostnih manjšin.

Grška vojna ladja

v Splitu
Split, 12. avg. (Tanjug). — V splitsko luko je priplula danes grška vojna ladja, fregata »Armatolos« s skupino gojencev pomorske vojne akademije grške mornarice.

Poveljni ladje kapitan fregate Sotiri je obiskal predsednika okrajnega ljudskega odbora Iva Senjanovića in komandanta jugoslovanske vojne mornarice viceadmirala Mata Jerkovića, ki sta kapitanu vrnili obisk na fregati.

Gojenci grške vojne mornarice bodo ostali v Splitu 5 dni in bodo obiskali nekatere objekte jugoslovanske vojne mornarice, splitsko ladjedelnico ter znamenitosti Splita in okolice.

PRED PODPISOM SPORAZUMA

VIDEM, 12. avgusta. Jugoslovansko-italijanska delegacija, ki pripravlja sporazum za mali območni promet, dela skoraj nepretrgoma. Včeraj so zasedali pozno v noč, danes pa so nadeljevali z delom dopoldne in popoldne.

Cicmil odhaja v Kanado

Beograd, 12. avg. (Tanjug). — Novi jugoslovanski veleposlanik v Kanadi Obrad Cicmil je danes odpotoval z letalom v Ottavo. Pred odhodom iz Beograda je izjavil veleposlanik Cicmil, da med Kanado in Jugoslavijo ni spornih vprašanj in da bo zaradi tega storil vse za poglobitev sodelovanja in razumevanja med obema državama, ki sta bili v vojni zaveznici, po vojni pa v prijateljskih odnosih, in večkrat v mednarodnih organizacijah uspešno sodelovali.

NEH DELHI, 12. avg. (HIS). Na prihodnjem zasedanju UNESCO, ki bo novembra prihodnje leto v New Delhiju, bo glavni predmet razprave način za čim večje medsebojno razumevanje med narodi. Med drugim bodo razpravljali o prevajanju klasičnih del iz enega jezika na drugega.

Sefa obeh delegacij nista hotela dati še nobenih izjav.

Z ozirom na pospešeno delo jugoslovansko-italijanske delegacije je možno predvideti, da so odstranjena nesoglasja, zaradi katerih so bila pogajanja prekinjena in da bo sporazum podpisan v najkrajšem času.

Iz verodostojnih virov se je tudi izvedelo, da se bo sporazum za obmejni promet nanašal na celotno jugoslovansko-italijansko mejo. Na osnovi londonskega sporazuma je bilo določeno, da se sklene sporazum za Trst in področja, ki ga omejujejo. S podpisom sporazuma pa se bodo olajšave za obmejni promet raztegnile na celotno jugoslovansko-italijansko mejo.

S. L.

Obisk iz Pakistana

Beograd, 12. avgusta (Tanjug). Državni podsekretar za zunanje zadeve Srdj — Prica je sprejel generalnega sekretarja pakistanskega zunanjega ministrstva g. Abdula Rahima, ki je prišel davi v Beograd v štiridnevni obisk. Za časa svojega bivanja v Jugoslaviji si bo g. Rahim ogledal Beograd in okolice.

OB ROBU
dogodkov

Edino še Adenauer

se drži politike sile in zavira z družitev Nemčije, je izjavil predsednik vzhodnonemške vlade Otto Grotewohl

Od stalnega dopisnika »Politike« in »Slovenskega poročevalca«

Na pravi poti

Po prvih dneh atomske konference v Zenevi, ko so minili prvi pojavi negotovosti, se lahko ugotovi, da so zbrani znanstveniki krenili po pravi poti. Govorniki najrazličnejših držav so govorili o vprašanih atomskih znanosti, ki so jih iste države vse doslej skrivale kot najzajetnejše skrivnosti. V živahnem in prisrčnem ozračju, ki prevladuje na konferenci, pa se ne more skriti tudi političnega pomena konference, saj na njej bolj kot marmice drugje prihaja do izraza sodelovanje med vzhodom in zahodom.

Pomembno je, da se vsi znanstveniki strinjajo, da je prava atomska energija bodočnost človeštva in si nadaljnje napredke brez nje ne morejo misliti. Glavne atomske države, ZDA, Sovjetska zveza, Velika Britanija in Kanada so že objavile svoje načrte za izgradnjo atomskih central, pa tudi prispevki ostalih držav, med njimi tudi Jugoslavije, so vzbudili pozornost zbranih udeležencev, saj so mnoge presenetile z napredkom, ki so ga dosegle.

Pozornost znanstvenikov so zlasti pritegnile teze o pridobivanju atomske energije s pomočjo fuzije atomov, kar pomeni, da bodo na razpolago neizčrpni viri energije, pridobljene iz vodika. Zahodni udeleženci so poudarili, da je to glavni problem s katerim se ukvarjajo, splošno mnenje pa je, da so sovjetski znanstveniki ne zaostajajo za njimi. Odozbravanje je vzbudil zlasti britanski učenjak Cockcroft s svojo izjavo, da bo energija vodika urokroena še to desetletje in uporabljena v mirolnih namene.

Po dosedanjih izjavah delegatov je videti, da sta najbolj napredovali ZDA in Sovjetska zveza, takoj za njima pa je Velika Britanija. Mnenje, ki prevladuje na konferenci je, da predstavlja atomska energija, kot glavni element, ki bo spremenil vsa dosedanja načela življenja. To je videti iz napredka, ki ga je atomska energija omogočila na področjih medicine, poljedelstva, kemije, v industriji in še na drugih področjih. Toda učenjaki tudi niso pozabili na negativno stran atomske energije: na nevarno radioaktivnost, ki ogroža življenje ljudi, ki imajo opraviti z novimi napravami. Zato so delegati z zanimanjem poslušali izjave sovjetskih zdravnikov, ki so opozorili na zdravljenje radioaktivnosti in povedali, da je možno v letu dni v celoti pozdraviti človeški organizem, ki je postal radioaktiven.

Led je prebit in opazovalci pričakujejo, da bodo na svojih nadaljnjih zasedanjih znanstveniki dosegli še boljše uspehe, med katerimi bi lahko bil tudi načeljen sporazum o ustanovitvi svetovne agencije za atomsko energijo.

Ultimat zavrnjen

Vojaška komisija za premirje na Koreji je dala nevtralni komisiji zagotovila, da bo njena varnost zagotovljena

Panmunjon, 12. avg. (Reuter). Nevtralna komisija za kontrolo premirja je odklonila ultimatum južnokorejske vlade, ki je zahtevala, naj ekipe te komisije do jutri opolnoči zapustijo Korejo. Vest prihaja iz zanesljivih virov. Verjetno, da bo komisija zahtevala nadaljnje ukrepe za zaščito pred južnokorejskimi demonstracijami.

Kitajska časopisna agencija poroča iz Pjongjanga, da se je severnokorejska vlada pridružil kitajski zahtevi po sklicanju konference za Daljni vzhod, ki naj reši korejsko vprašanje. Severnokorejsko poročilo obsoja tudi južnokorejske napade proti članom komisije Združenih narodov za nadzorstvo premirja.

Panmunjon, 12. avg. (AFP). — Vojaška komisija za premirje v Koreji je posredno svetlovala nevtralni komisiji za nadzorstvo premirja, naj se ne zmeni za ultimatum Južne Koreje. Se pred tem ji je dala zagotovila, da bo lahko nadaljevala svojo nalogo in da je njena varnost zagotovljena.

Na davišnji seji vojaške komisije, ki je trajala 3 ure in na kateri so razpravljali o južnokorejskem ultimatu, niso sprejeli nobenega sklepa. Na začetku seje je voditelj severnokorejske delegacije general Jun odločno protestiral zaradi demonstracij proti nevtralni komisiji in obtožil Zdrženo poveljstvo, da krši pogodbo o premirju. General Parks je odgovoril, da ni mogel preprečiti svobodne zbiranja in obtožil češkoslovaške in poljske člane komisije za delavnost, ki ni v skladu z nevtralnostjo. Na tiskovni konferenci, ki je

BERLIN, 12. avg. Nemčija ne bo združena, dokler bo en njen del v Atlantskem paktu — to je bila osnovna značilnost današnje deklaracije vzhodnonemške vlade, ki jo je prečital predsednik Otto Grotewohl v vzhodnonemškem parlamentu.

Grotewohl je v enournem govoru v glavnem navedel že znana stališča svoje vlade, predlagal vsenemške razgovore, zblizanje med Bonn in Pankom in razširitev gospodarskih odnosov med obema Nemčijama. Podprl je predlog Bulganina v Zenevi za rešitev evropskega problema v dveh etapah, podarjajoč, da do nemške združitve lahko pride le pod pogojem, če gredo korak za korakom, zahvaljujoč se sovjetski delegaciji za njene napore in Zenevi in pozdravljajoč duh, v terem so se diplomati štirih sil razgovarjali v Zenevi.

Vzhodnonemški predsednik

vlade se ni oziral na ta duh, ko je govoril o zahodnonemškem kanclerju. Zanj pomeni Adenauer poosebljenje vsega tistega, kar v Nemčiji ne velja in kar moti rešitev življenjskih problemov države. »Amerika je odstopila od politike sile — je dejal — in Adenauer je zdaj edini, ki se še drži te politike. Zaradi tega je zašel v slepo ulico.

Ko je najavil odhod neke uradne vzhodnonemške delegacije v Zenevo na sestanek ministrov za zunanje zadeve, je Grotewohl pozval bonnsko vlado naj pošlje svoje odposlance, da bi bilo v Zenevi slišati glas vsega nemškega naroda.

Ob koncu ekspezoja je Grotewohl našel glavne in neposredne naloge vzhodnonemške vlade: krepitev borbe proti pariškemu sporazumu in militarizaciji Zahodne Nemčije, konec hladne vojne med Vzhodom in Zahodom Nemčijo, ustvaritev stika med uradnimi predstavniki Vzhodne in Zahodne Nemčije, krepitev vzhodnonemškega režima — »trdnjave nemškega delovnega ljudstva«.

Po mišljenju zahodnonemških in zveznih opazovalcev je govor Grotewohla pokazal predvsem, da sovjetska vlada ni pripravljena na senzacionalna popuščanja in da bosta Bulganin in Hruščev ob Adenauerjevem obisku v Moskvi ponovno vztrajala na programu, katerega je sovjetska delegacija predlagala na sestanku štirih v Zenevi.

Da je nemška združitev malo verjetna, dokler Zahodna Nemčija aktivno sodeluje v severnoatlantskem paktu in zahodnoevropski skupnosti, domnevajo zahodnonemški socialni demokrati, ki so večeraj odbili sodelovanje pri sestavljanju delegacije za Mosko. Socialni demokrati so zavzeli stališče, da njihovo sodelovanje ne bi imelo nobenega smisla in da bi bilo politično neločljivo, ker bo Adenauer v Moskvi branil politiko pariških sporazumov in ponovno oborožitev Zah. Nemčije.

L. Davičo
SAIGON, 12. avg. (AFP). Preteklo noč je bilo v Saigonu več eksplozij. Prva je bila okrog polnoči pred vilo generala Ngien Van Vija, bivšega inšpektorja oboroženih sil, nasprotnika predsednika vlade Diema. Kje so bile ostale eksplozije, še ni znano.

Dr. PFLEIDERER NOVI NEMŠKI VELEPOSILNIK V BEOGRADU

Berlin, 12. avg. (Po telefonu). Ves zahodnonemški tisk je danes objavil, da je jugoslovanska vlada dala agremu za novega nemškega veleposilnika v Beogradu dr. Karla Georga Pfeiderera, ki je poslanec svobodno demokratske stranke in predvojni funkcionar ministristva za zunanje zadeve z diplomatskimi izkušnjami v Milanu, Pekingu, Moskvi, Leningradu, Parizu in Stockholmu. Po vojni je postal član zunanjepolitičnega odbora bonnskega parlamenta zaradi tega, ker je prvi zahteval, da zvezna republika vzpostavi diplomatske odnose s Sovjetsko zvezo. Tukajšnji listi pišejo, da bo njegova prva naloga, da v razgovorih z jugoslovanskimi predstavniki odstrani težave, ki so nastale v zvezi z zavlačevanjem izplačil nemških predvojnih dolgov Jugoslaviji.

Argentinski voditelji upora obsojeni

Buenos Aires, 12. avg. (AFP). Argentinsko vojaško sodišče je danes obsodilo 7 višjih oficirjev na težko ječo za nedoločen čas. Obsojeni so tudi na javno degradacijo. Med njimi je tudi kontraadmiral Calderon, voditelj upora proti vladi, ki je izbruhnil 16. junija. Šest obsojenec iz druge skupine je bilo obsojenih na zapor od dveh do treh let, med njimi tudi bivši minister za mornarico Olivieri.

Peurifoy se je ubil

Bangkok, 12. avg. (AFP). — Ameriški veleposlanik v Sijamu John Peurifoy se je danes ubil pri avtomobilski nesreči v bližini sijamske prestolnice. Preden je prevzel ameriško zastopstvo v Sijamu, je bil Peurifoy veleposlanik v Grčiji in v Guatemali.

PRVIC V ZGODOVINI BELGIJE

Enakopravnost šol

Ker je podpisal od vladarja, je stopil v veljavo šolski zakon, ki ga je že v začetku tega leta sestavila belgijska socialistično-liberalna vlada in ki je bil potem več mesecev povod burnih demonstracij in tudi nasilja po ulicah vseh klerikalnih organizacij. S tako imenovanim kulturnim bojem maskirane listično-liberalnavlad a in ki je bil potem več mesecev povod proteste in izgleda je odobril in pravzaprav tudi vodil episkopat, ki je že pred parlamentarnimi razpravami trdil, da hoče vlada s svojim šolskim zakonom »zmanjšati ali celo onemogočiti vpliv katoliške vere in cerkve na prebivalstvo.«

Ceprav Belgija skoraj ne pozna konfesionalnih razlik je vendarle že od svoje ustanovitve leta 1830 klasična dežela razcepjenosti v solstvu. Takoj po ustanovitvi države so se namreč začele ustanjavljati na eni strani državne, pokrajinske in občinske šole, na drugi strani pa katoliške šole in med obema sistemoma so spori že od vsega začetka. Posebno ostri so bili ti spori leta 1879, ko je takratna liberalna vlada sestavila svoj šolski zakon, s katerim je akuslala zvišati število državnih šol. Do leta 1950 je bilo razmeroma mirno, čeprav so imele konfesionalne šole več pravic kot pa državne šole, ko pa je prišla na oblast krščansko-socialna sama-

stojna vlada, so bile najprej državne subvencije za zasebne katoliške šole zvišane od 1,8 na 3,5 milijarde belgijskih frankov in takratni prosvetni minister Harmel je dal subvencije izplačevati neposredno škofjskim šolskim odborom, da so z njimi ravnali, kakor so hoteli in tudi sami določali plače diplomiranih učnih moči. Pod samostojno krščansko-socialno vlado so absolutne katoliške univerze in katoliški učiteljski nameščali na državnih šolah, medtem ko so morali absolventi državnih učilišč dolgo čakati na službo. Prosvetna politika krščansko-socialne vlade pa ljudstvu ni bila všeč in čeprav se cerkev že od vsega začetka neposredno

udeležuje političnih bojev, je vendar 11. aprila lani večina belgijskih volivcev dala svoje glasove socialnim demokratom in liberalcem. Vlada socialnih demokratov in liberalcev je spoznala, da je treba z novim šolskim zakonom storiti vsaj prve korake za enakopravnost šol. Njen osnutek šolskega zakona je bil sprejet v parlamentu dne 13. junija po razpravi, ki je trajala brez prestanka 36 ur in je bila najdaljša v zgodovini belgijskega parlamenta. Senat je sprejel osnutek novega šolskega zakona 21. julija, čeprav so se še nadaljevali protesti in izgredivse klerikalnih organizacij.

Z novim šolskim zakonom bo za vedno preprečeno zapostavljanje državnega šolstva, čeprav pravice zasebnega katoliškega šolstva niso omejene in imajo te šole še večje subvencije, kot so jih imele pred letom 1950. Krščansko-socialna stranka je bila takrat s temi subvencijami zadovoljna, pozneje, ko je prevzela vlado, je pa storila vse, da bi bilo državno šolstvo prikrajšano. V prvem poglavju novega šolskega zakona je rečeno, da ima država pravico ustanavljati svoje šole povsod, kjer so nove šole potrebne.

Drugo poglavje novega šolskega

Leningrajski kolodvor v Moskvi

SERGEJ VOŠNJAK

15.000 km PO SOVJETSKI ZVEZI

Avtomobilska industrija

Sreda, 20. julija

Ze takoj, po našem prihodu v Moskvo nas je presenetil zelo razvit cestni promet. Moskvske ulice so zelo razširile in po njih drve po trije do štiri avtomobili vzporedno v eno smer. Na vseh križiščih so semaforji, razen tega pa hodijo po beli črti sredi ceste prometniki, oddaljeni drug od drugega 50 do 100 m. Osebnih avtomobilov, kamionov, trolejbusov in avtobusov je stalno na ulicah ogromno. Zelo mnogo je taksijev, ki imajo kot znak 10 cm široko karisto črto preko avtomobila, zvečer pa plavo lučko na srednjem steklu, če so prosti. Vsi avtomobili so sovjetske proizvodnje. Po vojni je Sovjetska zveza zgradila vrsto avtomobilskih tovarn in to v raznih krajih. Največja avtomobilska tovarna je Avtomobilski zavod v Gorkem. Benčin je v Sovjetski zvezi dokaj poceni — liter stane pol rublja (pol litra mineralne vode, ki jo imajo ogromno, pa stane 1.10 rublja) Taksisti stane 2 rublja na kilometer.

Pri soferjih takoj opaziš, da so ekonomsko stimulirani za čim manjšo porabo goriva. Zato jim je pa vseeno, če se pri tem stroj bolj kvari. Niti en sofer, ki nas je vozil, ni pognal vozila z mesta s prvo brzdno, ampak kar z drugo. Na vprašanje, zakaj tako, so odgovorili, da je pri prvi brzini več obratov in gre več

bencina... Pa čeprav bo kaj kmalu uničil vozilo, bo veljal za dobrega soferja, če bo porabil manj bencina, kot določa norma. V Sovjetski zvezi izdelujejo 5 vrst osebnih avtomobilov. »Moskvič« (to je pravzaprav Olimpija), »Volga«, »Pobjeda«, »ZIM« in »ZIS«. Prve štiri vrste so že dobro leto dni v prosti prodaji, ZIS pa se izdeluje le po posebnih naročilih in do njega imajo pravico samo gotove ustanove. Razen za voditelje posameznih ustanov, uporablja ZIS-e zdravniška reševalna služba, nekaj odprtih ZIS-ov pa se lahko vidi tudi kot taksije.

Cene avtomobilov so: »Moskvič« 12.000 rubljev, »Volga« 18.000 rubljev, »Pobjeda« 20.000 rubljev, »ZIM« 40.000 rubljev, »ZIS« (po naročilnici) od 80 do 120.000 rubljev. Na moskovskih ulicah smo videli nekatere »ZIS-e«, ki imajo posebne sirene, katerim prometnik takoj odpre pot in ustavi ves ostali promet. V sami Moskvi sta dve avtomobilski tovarni. Mi smo si ogledali tovarno »ZIS«, kjer dela okoli 40.000 delavcev. Izdeluje predvsem štiristonske kamione, avtobuse s 27 sedeži, osebnice »ZIS-e« po naročilih, kolesa in hladilnike (friziderje). Dnevno izdelajo 350 vozil.

V razgovoru z vodilnimi uslužbenci tovarne smo zvedeli, da se je v tem letu izpremenil način planiranja. Doslej je namreč ministristvo za avtomobilsko industrijo samo sestavljalo plan, tovarna ga je pa samo razdelila na razne oddelke. Z letošnjim letom pa je pričela tovarna izdelovati letni plan, zvezno ministristvo pa ga odobri in vnese eventualne korekture. Po izjavi vodilnih uslužbencev pomeni ta novi način ogromen korak k osamosvajanju tovarn.

V sami tovarni dela okoli 5000 tehnikov in inženirjev, tovarniški konstruktivni biro pa šteje 1500 ljudi. Povprečna plača znaša okoli 800 rubljev, najnižja je 600 rubljev. Visoko kvalificirani delavci in tehniki prejmejo tudi do 2000 rubljev. Plače inženirjev so od 1000 do 3000 rubljev, plača glavnega inženirja tovarne pa 5000 rubljev. Poleg tega prejmejo vodilni inženirji, vodje oddelkov, direktorji še posamezne premije, če podjeteje preseže plan proizvodnje.

Partijska organizacija v tovarni ima 5500 članov, kjer dela 24 plačanih profesionalcev. Sindikalna organizacija v tovarni pa ima 10 plačanih profesionalcev. Tudi mladinska organizacija ima nekaj plačanih profesionalcev. Kot velik uspeh pri decentralizaciji so nam omenili tudi to, da po novem lahko direktor sam najema manjše kredite pri banki za izboljšavo strojev, kar je pred nedavnim bilo zgolj stvar ministrstev.

Plače se določajo po enotni tarifi, ki velja za vso Sovjetsko zvezo. Za delavce in uslužbence v industriji je 8 plačilnih razredov. Povprečna plača delavcev je 794 rubljev, od tega je najvišja plača za delavce v rudnikih, ki je 1200 do 1300 rubljev mesečno, najnižja plača pa v tekstilni industriji, kjer je 500 do 600 rubljev mesečno. Povprečna najnižja plača je 418 rubljev, t. j. za kurirje in podobno. Povprečna plača uslužbencev v industriji 673 rubljev, povprečna plača inženirjev 1280 rubljev, povprečna plača uslužbencev v državni upravi 745 rubljev, uslužbencev v zveznih ministrstvih 1254 rubljev, republikanskih ustanov 993 rubljev in mestnih ter oblastnih ustanov 839 rubljev.

Na Centralnem odboru sindikatov so tudi nam zadali mnogo vprašanj o našem delavskem upravljanju, o vlogi sindikalne in partijske organizacije v podjetju ipd. Nekateri člani Centralnega odbora so pokazali neznanje v to, da lahko delavci sami uspešno vodijo podjetja, da ga sami upravljajo v svojo korist in v korist skupnosti. Čeprav so bila naša tolačenja za njih nekaj novega, se nam je kljub temu zdelo nerazumljivo to neznanje in zavest in sposobnost delavskega razreda tudi v praksi, ko se teoretično po vseh sovjetskih listih stalno toliko piše o vodilni vlogi delavcev.

(Nadaljuje se)

Promet po moskovskih ulicah.

ŠAH SE NOČE PRENAGLITI

New Delhi, 12. avg. (Tanjug). Indijska agencija PTI poroča, da bo turški predsednik Bayar, ki naj bi v bližini bodočosti obiskal Iran, prinesel predlog za pristop Irana k paktu za Srednji vzhod. Zahodni politični krogi sodijo, da je predlog domneva za rešitev anglo-perzijskega spora zaradi petroleja in zaradi zboljšanja mednarodnega položaja.

Po mnenju iranskih političnih krogov pa šah predloga zaenkrat ne bo sprejel, predvsem za-

to, ker je sprejel vabilo za obisk v Sovjetski zvezi in se noče vezati pred tem obiskom, razen tega pa negotov politični položaj v Pakistanu narekuje premislek pred takim sklepom.

PTI opozarja na strateški pomen Irana in poudarja, da je turški veleposlanik v Teheranu general Agasalur že četrti vojak na tem položaju. Ostala diplomatska zastopstva v Teheranu, ki jih vodijo visoki oficirji, so iraško, pakistansko in afganistansko.

Urbanistični problemi Celja

KULTURNI RAZGLEDI

»STAREC IN MORJE«

Pred kratkim je svet za urbanizacijo LRS sklical v Celju. Sestanek zastopnikov vseh zainteresiranih podjetij in uprav, na katerem so se pogovarili o nekaterih urbanističnih problemih mesta Celja. Ob tej priložnosti je ameriški poročilo predsednik LOMO Celja Fedor Gradisnik. Iz njegovega izjavljanja povzemamo nekaj najbolj značilnih misli.

Jedro in izhodišče za uspešno reševanje urbanističnih problemov v Celju so trije činitelji: 1. neregularne reke in potoki, 2. neurejeno železniško vozlišče, in 3. tranzitne ceste ter mostovi.

Mesto Celje leži na skrajnem dnu celjske kotline in je zelo izpostavljeno pritisku vod, ki zadenejo na robu mesta pod Starim gradom na naravno oviro, ki zavira njihov normalni odtok. Značilno pri vsem tem je, da sprejema Savinja mnoge pritoke, ki so po večini hudourniškega značaja, z leve strani, kar je tudi vzrok, da so razsežna področja mesta na severnem in zahodnem delu močno izpostavljena pogostim poplavam. Pri katastrofalnih poplavih doseže poplavno področje polnih 8 kv. km, razen tega pa je povprečno štiri dni na leto pod vodo 4 kv. km površina.

Dejstva potrjujejo, da se to stanje slabša čedalje bolj, da so pod vodo vedno večje površine, ki se spreminjajo v močvirja. Vzrok za to poslabšanje tliči v stalnem zviševanju dna struge Savinje, kar povzroča zlasti ogromna količina naplavljenega gramoza. Vzporedno s tem se dviga tudi nivo talne vode, ki je že sam po sebi relativno zelo visok.

Prvi pogoj za odstranitev mnogih naštetih in drugih nevarnosti, ki povzročajo ogromno gospodarsko škodo, na drugi strani pa zavirajo pravilno urbanistično ureditev Celja, je sistema. To delo pa zahteva regulacijo Savinje do priključka na regulirani del pri Levcu, nadalje regulacijo Voglajne do Stora, regulacijo Koprivnice in Sušnice ter Hudinje do Vojnika. Medtem ko so projekti elaborirani za regulacijo Savinje v VI. in VII. etapi ter za regulacijo Koprivnice in Sušnice že pripravljeni, pa bodo ostali projekti urejeni do sredine prihodnjega leta. S temi projekti bodo podani vsi osnovni pogoji za podrobnejšo izdelavo urbanističnega načrta mesta Celja.

Na podlagi izdelanega investicijskega načrta za ureditev vodnega sistema v Celju bi znašali skupni stroški, vključno s VI. etapo, ki je v teku, okoli 1,7 milijarde dinarjev. Po tem načrtu naj bi dela za ureditev vodnega sistema v Celju trajala okoli 8 let.

Na probleme mestnega urbanizma pa zadeva tudi železniško vozlišče. Z uspešnimi začetki del pri preložitvi južnega dela tirnih naprav na levi breg regulirane struge Savinje pred Celjem in z postavitvijo nadomestnih tirov, so bili doseženi osnovni pogoji za načrt razvoj regulacije Savinje. Bodoča ureditev celjskega železniškega vozlišča, gledana z najboljšega stališča transportnih in ekonomičnejših potreb, pa odpira celo vrsto novih urbanističnih problemov.

Nesporno je, da je koristna dolžina tirov za ranžiranje današnjega števila vlakov premajhna. Tiro bi treba na vsak način podaljšati. Prav gotovo pa naj bi ranžirnega kolodvora ter kurilnice ne gradili v Celju, marveč v Sošanju. V zvezi z razširitvijo tirov na celjski postaji stopa v ospredje kot imperativ preložitve Voglajne pod Jožefov hrib. Ureditve celjskega železniškega vozlišča zahteva nadalje še zgraditev dveh obvoznih prog. Obvozna proga za smer Ljubljana-Maribor naj bi se odcepila od dosedanje proge v bližini Vipote in bi se nato priključila redni progi pri Teharjih. Druga obvozna tir naj bi bil zgrajen za savinjsko proggo. Ta obvoznaj naj bi se od dosedanje proge odcepil nekje pri Levcu in naj bi se po prehodu čez Savinjo delno naslonil na Miklavžev hrib. Morebitna rešitev tega problema tliči tudi v tunelski izpeljavi. Ureditve železniškega vozlišča pa zahteva tudi novo gradnjo postajnega postopja, skladišč itd. Perspektivna ureditev železniškega vozlišča predvideva še zgraditev železniške proge iz Velenja čez Gornji Dolič do Pragerskega, oziroma do Kidričevega. S to

rešitvijo bi se navezali na železniški promet danes težko dostopni kraji, kar bi ugodno vplivalo na gospodarski razvoj teh področij, hkrati pa bi bili doseženi boljši pogoji za urbanistični razvoj Celja.

Cestne mreže in mostovi v Celju so tretji činitelj, ki se mu mora podrediti urejanje mesta. Današnje stanje je nevdržno glede na tranzitne ceste, ki potekajo skozi strnjeno mesto. Ozko grlo predstavlja Mariborska cesta, ki je kot cesta I. reda najbolj prometna. Problem predstavlja tudi zveza proti Rogaški Slatini pod povzodom pri pošti ter zveza čez kapucinjski most, ki predstavlja edino tranzitno komunikacijo sever-jug.

Rešitev tega problema je v zgraditvi tranzitne ceste Ljubljana-Maribor, tako da bi se odcepila nekje v Levcu in priključila dosedanjim cestni pri Smarjeti. Tu naj bi bil zgrajen še priključek, oziroma odcep ceste za smer proti Rogaški Slatini. Zveza sever-jug pa je odvisna od graditve cestnega mostu čez Savinjo v podaljšku ulice XIV. divizije.

To so samo nekateri urbanistični problemi mesta Celja, od katerih je odvisna načrtna ureditev mesta ob Savinji.

V Državni založbi Slovenije je pravkar izšla knjiga Hemingwayevih novel. Poleg nenavadno lepo napisanega pričevanja iz španske državljanske vojne, romana »Komu zvonijo«, je to zdaj že njegova druga knjiga, katero smo dobili v slovenskem prevodu. Z njo smo — čeprav nekoliko pozno — spet izpolnili vrzel v naši prevodni književnosti.

Izbora sam je v glavnem dobro in smiselno urejen, saj nudi bralcu obsešen in dokaj podroben vpogled v Hemingwayev ustvarjalnost. Kljub temu bi Janez Gradisnik kot prevajalec storil prav, ko bi namesto dveh ali treh, zaradi značilnosti same ali pa zaradi vpogleda v Hemingwayev pisateljski razvoj in pričujočo knjigo uvrščeno novel, prevedel raje novele z večjo estetsko vrednostjo. Vsekakor bi v tako obširni izbor kazalo sprejeti vsaj novelo »Nepremagani«, ki je z nenavadno epsko širino zasnovan popis bitk in borbe med postaranim in nepriljubljenim toreadorjem in mlajšim, krvoločnim bikom, ki boja med živaljo in človekom, kakršnega je pozneje Hemingway s povsem novega vidika upodobil v svojem kratkem romanu »Starec in morje«. Poleg omenjene zgodbe, ki sodi v ciklus pisateljevih španskih novel, pogrešam v izboru krajši spis »Veter veje tri dni«, ki je smiselno nadaljevanje in obenem problematski zaključek nenapisane novele »Nekaj se je končalo«. Slednja je namreč le droben oris ločitve dveh mladih ljudi, ki se razideta, potem ko si nimata več kaj povedati, če tudi je med njima še vedno živja čustvena vez. V nadaljevanju najdemo psihološko in idejno utemeljitev: fant je pristal na

ločitev, ker je slutil, da ni nepreklapna.

Te pripombe niso bistvene, saj je izid knjige tudi v tej obliki razveseljiv in pomemben dogodek na našem knjižnem trgu. Med priobčenimi teksti je namreč nekaj res dragocenih umetnin, kakršnih je prav malo v sodobni svetovni književnosti. Najvidnejše mesto v knjigi zavzema prav gotovo novela »Sneg na Kilimandžaru« in kratki roman »Starec in morje«. Prva zgodba je pravzaprav osebna, skorajda intimna izpoved pisatelja, s katero posega v središče svojega ustvarjanja oziroma v problem umetniške ustvarjalnosti sploh. Način, s katerim je upodobil svojo izpoved in resnice, ki jih izpoveduje, tvori umetniško dovršeno celoto, kateri dajejo skopost Hemingwayevega izraza, nazorna in spretna gradnja ter poudarjena navidezna togost dogajanja peča izredno sugestivno napisanega teksta. Dogajanje samo je res skromno. Ob vznjoži Kilimandžara umira pisatelj Harry na posledica neznatne praske, katere si po lastni nemarnosti ni razkužil. V nekaj kratkih urah, ki so mu še preostale, obravnava sam s seboj in s svojim življenjem. V vročini mu stopajo pred oči prizori iz preteklosti po tisti notranji povezanosti, ki jo narekuje osrednje vprašanje njegovega življenja, vprašanje pisateljevanja. Mnogo je doživel in mnogo resnic je spoznal in za vse je verjel, da jih bo nekoč oblikoval. Ob njegovi smrtni postelji stoji njegova žena, ena od tistih lepih in bistroumih žensk, ki so vedno močnejše od moškega. Prodral se ji je bil, vzel jo je bil zaradi denarja in ugodja,

ker je bil menil, da bo v brezskrbnosti laže ustvarjal. Ustvarjal pa ni ničesar in nobenega od svojih načrtov ni uresničil. V bežnih trenutkih, ko je pri polni zavesti, si zdaj prizadeva, da bi jo žalil in mučil, »skuša ubijati, da bi sam ostal živ«, skuša se ji maščevati, kajti sam pri sebi je bil vedno prepričan, da je ona kriva njegovega umetniškega poraza. In prav v teh bežnih trenutkih navsezadnje spozna, da ni njena krivda, »da je bilo z njim že končano, ko je prišel k njej, saj je bil svet denarnega bogastva in ugodja zanj samo beg pred resničnostjo tistega življenja, katerega je preživel in o katerem ni imel povedati nobene resnice«. Tako ni ustvaril nič, ker ni znal in ker ni mogel ustvariti. Vse drugo je bila le lepa laž, s katero se je tolžil, da bi mu ne bilo treba priznati lastne nemoči.

Zgodbo »Starec in morje« je Hemingway sam označil kot »kratek roman«. Strnjeno, okrog enega samega dogodka osredotočeno dogajanje in dolžina romana res močno spominjata na novelo. A vendar je zgodba roman, tako zaradi svoje široke epske zasnovke, kot zaradi zgradbe, ki daleč presega novelistični okvir. Starec, ki dolge dneve zamaže ribari, ujame nenadoma daleč zunaj na morju ribo, mnogo večjo od katerekoli, ki jo je do tedaj ulovil. Ker je ne more potegniti v čoln, jo skozi tri dni polagoma utrjuje, dokler riba skrajno napeto in dramatično popisani boj med človekom in živaljo nima primere v svetovni književnosti. S strogo, skorajda antično umerenostjo ga je upodobil Hemingway in mu obenem dal simboličen pomen boja za človekov fizični in duhovni obstoj. Morje je za starca namreč živo, dejavno življenje, »nekaj, kar lahko daje in odreja velike milosti, in če počenja divje in malopridne reči, je to zato, ker ne more drugače«. A vendar, »nekaj«, pred čemer se starec čuti odgovornega in krivega, ker je hotel dobiti preveč. »Ribe nisi ubil samo zato, da bi se preživel in jo prodal za hrano,« premišlja. »Ubil si jo iz ponosa in zato, ker si ribič, Ljubljani si jo, ko je bila živa in ljubila si jo potem. Če jo ljubiš, ni greh, če jo ubiješ. Ali pa je še večji?« Ko ga doleti nesreča, ko se za čolnom priplazi morski psi in požro privezano ribo, vidi starec v tem kazen, toda kazen, kateri se upira in s katero se bori, dokler ima orožje v rokah. Zato ničesar — celo lastne usode — ne more sprejeti vdanost. Ker pa je na njegov čoln privezana riba obenem njegova usoda, se starec bori zanj, v nekem smislu celo proti njej. Končno namreč spozna, da se »nič ne razume na greh in iz položaja, v katerem se je znašel, najde on samo konkretno možnost rešitve — boj za svoj lastni obstoj, boj, za katerega je rojen in ki ga edini še ohranja.

Poleg drugih, včasih le spretno napisanih novel, opozarja nase svojevrsna, nenavadno odkrita in pretresljiva zgodba »Hribi kakor beli sloni«, v kateri je pisatelj brezobzirno razgalil večni problem dveh ljudi, ki se imata rada, a se bojita otroka. Po osnovnem ekspresionističnem prijemu, ki nekoliko moti v celotnem okviru zbora, preseneča novela »Čist, dobro razsvetljen prostor«, ki je v bistvu le drobna, razpoloženska skica gostine. Z nenavadno težjo in polno ustvarjalno silo pa je upodobljena zgodba s soške fronte »Tak, kakor ne boš nikoli«. Menim, da sodi med najlepše Hemingwayeve opise vojnih grozot.

Prevod je lep in jezikovno dovršen. Morda je napak le to, da je prevajalec Gradisnik samovoljno slovenil tudi številne Hemingwayeve tuške, oziroma besede neangleškega izvora, saj so te v nekem oziru vendarle sestavni del pisateljevega stila.

M. F.

Prevedel je lep in jezikovno dovršen. Morda je napak le to, da je prevajalec Gradisnik samovoljno slovenil tudi številne Hemingwayeve tuške, oziroma besede neangleškega izvora, saj so te v nekem oziru vendarle sestavni del pisateljevega stila.

M. F.

Slovenica po drugih republikah

V 4-5. številki zagrebške »Republike« je pod naslovom »Slovenski kritik Josip Vidmar« objavljen dobro tiskovno polo obsegaajoči sestavek Stanka Lasića. Napisan je v zvezi z lanj izišlim izborom Vidmarjeve esejistike in knjižne »Zapisi in kritike«, pri založbi »Zora«. Lasić na široko razklada način Vidmarjevega pisanja in se v celoti zelo ugodno izraža o esejistično-kritičnem delu Josipa Vidmarja.

V zadnji številki zagrebške revije »Krugovi« razpravlja Ivan Slamnig o Gradnikovem pesniškem ciklusu »Pisma«. Takoj na začetku članka ugotavlja, da je to poizkus »tehnične analize pesmi«. Pesmi iz ciklusa »Pisma« primerja s akvareli. Zanimivo je, da se več mladih hrvaških pesnikov, ki imajo posebej peč za Gradnikovo poezijo, tilo da jo prevajali pa razpravljajo o njej. Nis je sicer znan kot pesnik, vendar je zelo dober prevajalec ver-

šla prva številka novega mesečnika za umetnost in kulturo z naslovom »Polja«. Okrog revije se je zbrala vrsta mlajših vojvodskega kulturnih delavcev. Med drugim je v prvi številki tiskan tudi esej Janka Kosa o sodobni slovenski poeziji.

Beograjski »Savremenik« (štev. 7-8) prinaša na uvodnem mestu obširno novelo Ivana Potrča »Čez« v srbohrvaškem prevodu J. Zidarja in M. Zanderja.

V Skoplju je izšel v makedonščini Prešernov »Sonetni venec«. Prevodel ga je Georgi Stalev. Kljub vsem prizadevanjem doslej nisem prevoda mogel dobiti v roke, čeprav bi prav gotovo zanimivo pregledati kako zveni ta najzadanejša Prešernova umetnina v razvijajočem se makedonskem jeziku.

Zagrebški dnevnik »Narodni list« objavlja od 30. maja v nadaljevanjih hrvaški prevod pred meseci tiskanega »Teleskopa« Ivana Bratka.

T. P.

Novi tehnični pridobitev za avtomobilizem

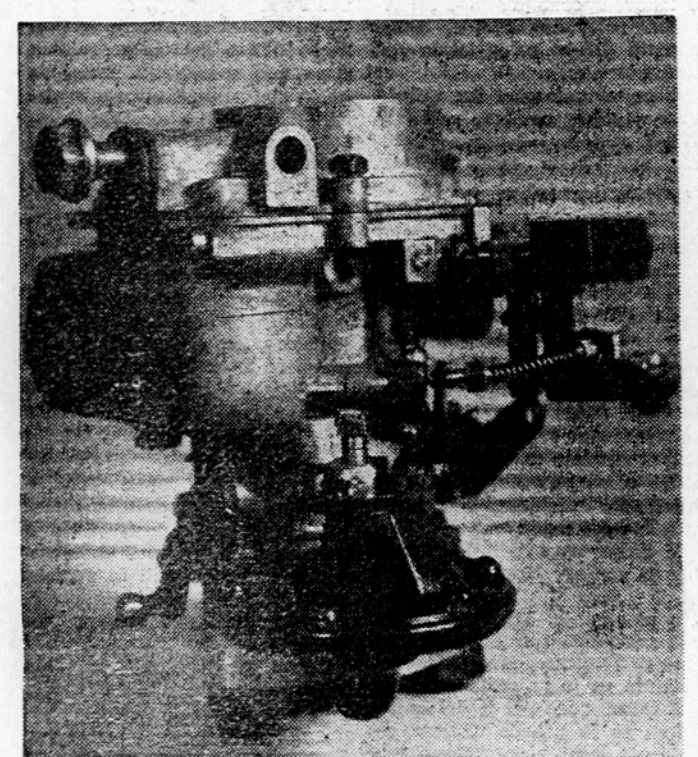
Ranko Alojziju, avtomehaniku zaposlenem pri Okrajni gas. zvezi v Murski Soboti, je po večletnem prizadevanju uspelo skonstruirati posebno napravo za štednjo benzina pri avtomobilskih motorjih. Naprava se montira na razplinjač tipa »Solex«.

Posebnost in prednost naprave je v tem, da pri vsiljih obratih motorja zapira avtomatično šobo za prosti tek. Prav tako zapira šobo za prosti tek pri vožnji niz hrib ali pri zaviranju. Na ta način znatno zmanjšuje porabo goriva. Preizkušnje kažejo, da se poraba z omenjeno napravo

Istočasno se pojača efekt motorja do 20%.

Iznajditelj je dal napravo patentirati pod imenom »RAMS«. Aparat kaže spodnja slika. Istočasno je odkril konstrukcijsko napako »Solex« razplinjača, izdelalec Preložec mehanike v Beogradu, s katerim so opremljeni avtomobili »TAM« in traktorji »Zadrugar«. Z odpravo napake se doseže boljši efekt motorja in štednja benzina.

Naprava oziroma aparat je preizkušen in v uspešnem deluje tudi na razplinjač drugih mo-

Aparat »Rams«, montiran na razplinjač »Solex«.

zmanjša pri avtomobilskih »TAM« na 100 km 20 — 30%, pri traktorjih »Zadrugar« prihrani pri oranju na uro 3 kg, pri vožnji pa na 100 km 10 — 11 kg goriva.

torjev. Priporočljivo bi bilo, da se Ljudska tehnika za iznajdbo zainteresira in jo primerno priporoči lastnikom motornih vozil. GF.

Med dišavami LISTJA, CVETJA in KORENINIC...

Prijetni duhovi, katerim teško določiti izvor, se širijo tja do ceste. Ko stopiš bliže, ti v nos prodre duh po suhih gobah, ki ga najlaže spoznaš izmed številnih drugih. Ostrmiš nad kupom lipovega cvetja, katerega je v skladišču za tri senene soge, malo manjši je kup bezgovega cvetja, lubja krhlike pa je na kupu za več vagonov. Tam so še kupi jagodičevga listja, majhnih tačic, gladičevih korenin, bezgovega listja, listja šarnice, cvetja in listja trna ter še desetine drugih vrst v koreninah, listju ali cvetju. Vse to se nahaja v Gosadovem skladišču v Bršljinu pri Novem mestu. Delavci, ki polnijo vreče s pomočjo velike stiskalnice, šestkrat kihajo. V nos jih draži prah posameznih suhih zelišč ali korenin. Posamezne vrste tega blaga, ki ima na trgu prav lepo ceno, v zelenem rastočem stanju pa ga po navadi imenujemo plevel, pripravlja jo za izvoz ali odpremo na domače tržišče.

»Letos smo bolj pozno pričeli z odkupom, vendar smo od konca maja do 20. julija odkupili vsega okoli 120 ton zdravilnih zelišč. Zanje smo izplačali nad 12 milijonov din nabiralcem. V primeri z odkupom lani v istem času, smo odkup znatno povečali po količini in denarni vrednosti, deloma tudi zaradi višjih odkupnih cen posameznih zelišč,« tako pojasni šef Gosadove podružnice za Dolenjsko Miha Zupan.

Preprosto resnico je povedala klenica v Stopičah: »Nam ni treba Amerike, mi jo imamo na Gorjancih!« Pri tem je mislila na neizčrpne količine zdravilnih zelišč, ki rastejo na Gorjancih in nudijo možnost lepega zaslužka vsakomur, zlasti pa tista zelišča in korenine ali cvetja, ki imajo posebno lepo ceno. Letos so na Gorjancih med drugim nabrali nad 5000 kg gomoljev peclinčica in pri tem veliko zaslužili. To pa je samo ena neštevilnih rastlin, ki se na gornostih ponujajo marljivim ljudem. Tako kot na Gorjancih ra-

staje tudi drugod po vsej Dolenjski. Račun lepo pokaže, da bi lahko namesto 12 milijonov, letos dobili za zelišča vsaj 40 milijonov din. To bi bil za manj kot dva meseca lep narodni dohodek, hkrati pa več blaga za izvoz in domači trg, ki tako blago potrebuje. Poleg tega pomeni nabiranje večine zelišč čiščenje travnikov in kosenic. Gladež je pravi travniški plevel, ki ga je potrebno odstraniti. Ima velike močne korenine, ki jih plača Gosad po 65 din kilogram. Breza je lahko sedaj tudi brez listja. Suho se lahko proda tako kot tudi orehovo, hrbska resa, korenine čemerike in pod.

O organizaciji odkupa in težavah ter prizadevnosti posameznih pri tem sodelujočih ljudi, naj spet govori izkušeni poslovođa novomeške podružnice Gosada Miha Zupan:

»Odkupujemo izključno preko kmetijskih zadrug, le tam, kjer se te sploh ne zanimajo za to vrsto odkupa in zaslužka, posežemo s svojimi nakupovalci. Posebej moram poudariti, da je tudi ta odkup v celoti odvisen od posameznega poslovođa kmetijske zadruge. Največ smo letos odkupili pri KZ Hinje, kar za dva in pol milijona din, od KZ Žužemberk pa zelo malo, čeprav sta obe na istem območju. KZ Žužemberk šele v zadnjem času povečuje odkup zelišč. V KZ Slopiče, Brusnice in Podgrad ni nobenih težav z organizacijo odkupa. To izvedejo uslužbenke zadruge sami. V Prekopi je KZ lanske leto odkupila lepe količine zdravilnih zelišč, letos, ko je drugi poslovodja, pa ne gre odkup nikamor. Nabiralci iz okolice Novoga mesta, prinesejo po navadi kar v skladišče, kjer prejmejo takoj denar. Med nabiralci sta tudi dve ciganski družini, ki nabereta tedensko za 6000 do 7000 din zelišč.

V južnozgodnem delu Bele krajine nikakor nismo uspeli z organizacijo nabiranja zdravilnih zelišč. To naloge smo naravno prepustili zadrugam, to-

da te niso pokazale prav nikakršnega zanimanja. Edino v Adlešičih in Črešnjevu sta zadruge odkupovali zelišča. Podjetje je poslalo na področje Vinice, Dragatuša, Predgrada, Koprivnika in v okolico Črnoma, kjer svojega nakupovalca, da bo opravil to, kar je naloga kmetijskih zadrug na tem področju. Od hiše do hiše je hodil, kazal vzorce in priporočil nabiranje. En mesec ni bilo uspeha, potem pa se je prelomilo. V dobrem poldrugi mesecu smo dobili od tam za nad 2.800.000 din zelišč. Dokaz, da se da organizirati, saj ljudje radi zaslužijo, če jim kdo pokaže, kako in kaj naj delajo.»

In spet je povedal značilen primer: Pred vojno je podjetje odkupilo na področju sedanje kmetijske zadruge Štrekljavec na vagone zelišč, sedaj pa ne dobi niti kilograma. Gotovo ne bo nihče verjel, da ljudje v teh vaseh ne marajo zaslužka. Kriva je kmetijska zadruga, ali konkretnije, vodilni uslužbenec. Da bi zbudi zanimanje za nabiranje zdravilnih zelišč tudi v tem koncu, je podjetje predlagalo potem, ko v zadrugi niso hoteli ničesar slišati o organizaciji odkupa, da bi najeli ljudi in jih plačevali za nabiranje posameznih vrst zelišč po 40 dinarjev na uro. To ponudbo so v zadrugi menda sprejeli in prevzeli naloge za organizacijo takega nabiranja. Zadruga bi morala obvestiti podjetje, kateri dan bodo nabirali, toda do danes še ni dospel sporočilo. Ljudem v zadrugi, se to ne zdi vredno in konec. Raje preprodajo svojim članom stare polomljene kmetijske stroje in vozove ter alkoholne pijače, to se bolj izplača in lažje je, plačo pa itak dobijo.

Da, milijoni leže v koprivah in zeliščih, le pobrati jih je treba. Namesto 12, bi lahko letos za nje dobili nabiralci vsaj 40 in več milijonov dinarjev, namesto 120 ton, bi jih bilo lahko 500 ton. Nekatera zelišča gredo neposredno iz skladišča v Br-

ljino v inozemstvo. Zanje dobimo devize. Za vagon zelišč, pravzaprav plevla, dobimo gotovo več kot vagon lesa ali drugega blaga. Tisti možakar pod Gorjanci, ki mesečno nabere zelišč za okoli 40.000 din, dobro ve, da je to pošten zaslužek in izdaten. Trg domači kot inozemski povprašuje vedno po novih vrstah zelišč. 150 jih ima že na seznanjeno podjetje. Letošnje deževno vreme res ovira nabiranje takih zelišč, kot je listje nekaterih dreves, za katerega sušenje je treba sonca, ker velikih količin ni mogoče posušiti v zaprtih prostorih, zato pa je vrsta drugih zeli, ki imajo lepo ceno.

Stiskalnice za pripravo zelišč.

Gradnja šol-reforma-urbanizem

Pomanjkanje šolskih prostorov in velika stiska v starih in novih šolskih zgradbah nas čim bolj silijo k adaptaciji starih in gradnji novih. Kljub težavam je bilo v naši republiki Sloveniji po osvojitvi zgradbenih in gradnji novih šol. Vse so bile zgrajene po najdobnejših pedagoških, higijenskih, arhitektonskih in urbanističnih načelih. Posebno zaščito ima pri tem republiška komisija za revizijo in odobravanje gradbenih načrtov. Okrajni in ljudski odbori mestnih občin imajo pripravljene nove načrte, da bi začeli z gradnjo novih šol, brž ko jim bodo na omogočila denarna sredstva. Ponekod so z gradnjo prenehali iz komaj čakajo priložnosti, da bi jo zopet nadaljevali. V stiski za učne prostore so vse vrste šol, le razmere so v vsakem kraju drugače. Velik porast števila samostojnih nižjih gimnazij, ki se stiskajo v osnovnošolskih zgradbah in odzema-

jo življenjski prostor le-tem, nas sili, da marsikje ustrezno najprej nižjim gimnazijam, da bodo lažje izpolnjevale svojo splošno izobraževalno nalogo.

Prav v ta čas, ko se najbolj pripravljamo na nove gradnje, se je po vsej naši državi pojavila še druga zahteva — šolska reforma. Morda bo kdo dejal, da je pri gradnji šol pač vseeno, kakšna bo oblika in vsebina re-formirane šole, glavno je, da imamo dovolj primernih prostorov. Na videz je res vseeno, kakšnemu namenu bodo nove zgradbe služile, v resnici pa je stvar drugačna. V št. 180 našega lista z dne 5. t. m. beremo v članku pod naslovom »Zaključki o reformi šolstva« sledeče: »Komisija za reformo šolstva pri odboru za prosveto izvršnega sveta in zvezne skupštine je izdelala oblike zaključkov o šolah za obvezno splošno izobraževanje.«. Dalje: »V oblikih zaključkov se poudarja, da so člani ko-

misije za reformo šolstva v raz-pravah zavzeli stališče, da je treba organizirati po vsej državi enotne šole za splošno izobraževanje... Tako enotna šola, ki bi bila zasnovana na dotedajnih osemletnih šolah, naj bi nudila učencem minimum znanja iz predmetov za splošno izobrazbo, predvsem pa pomagala izboljšati določeno naziranje o svetu in pojavih v njem.«

Ker je naša nižja gimnazija sestavni del osemletnega šolstva, po teh zaključkih ne bo več predstavljala samostojnega zavo-da z lastno upravo, marveč bo obsegala v bodoče le višjo stopnjo osemletne osnovne šole pod enotnim vodstvom. Po vsem tem ne bi imelo smisla graditi samostojne nižje gimnazije. Pri-pravljalne načrte za nje bi bilo treba spremeniti v toliko, da bo v novi zgradbi tudi prostora za nižjo stopnjo osnovne šole. Kljub izvedeni reformi bomo v mnogih krajih imeli enotno osemletno šolo v ločenih starih zgradbah, toda vsaj nove naj bi predstavljale enotnost tudi zuna-j. Marsikje se bomo zatekli k adaptaciji že obstoječih šolskih zgradb. Da bo gradnja novih šol potekala v skladu z določeni-mi obliki šolske reforme, so potrebne tozadevne smernice, ne glede na to, kdaj bo predvidena šolska reforma izvršena.

Naši urbanisti skrbijo za to, da je lokacija za novo šolsko zgrad-bo najprimerneje izbrana. Imajo pa še drugo in težjo nalogo: skrbeti morajo, da bodo naša nova naselja smotno urejena. Rešiti bodo morali še vprašanje, kako preprečiti nadaljnje širjenje raztresenih zaselkov, zlasti po hribovitih in za poljedelstvo neprimernih krajih. Šolska politika stremi za tem, da postopoma odpravlja eno- in dvoudelne šole ter jih pretvaja v višje organizirane šole. Zaradi majhnega števila otrok iz raztre-senih in med seboj oddaljenih

domačij, moramo vzdrževati slabo frekventirane šole, cestne, vodne in električne komunikacije. V daljši bodočnosti bo treba stremeti za spremembo agrarnih kultur, za opustitev neprimernih naselij in zgraditev novih na prikladnejših kra-jih. Novi urbanistični načrti na-sih občin naj bi upoštevali tudi prosvetne in kulturne težnje na-sega ljudstva. Predvsem pa so nam potrebne jasno začrtane perspektive.

IZPOD KRNA

Pet prijaznih vasi pod imenom Drelj, ki leži na hribu od Kobariča proti Krnu. Kakih 750 prebivalcev se večinoma peša s kmetijstvom. Mnogo ljudi iz teh vasi študira, malo jih gre po svetu. Tudi malo tujcev zaide tja, kajti na Krn večinoma gredo skozi Vrsno.

Kulturno življenje pa je v teh vaseh le močno razvito. Letos so društva naštevila štiri igre in gostovala z njimi po sosednjih vaseh. Vse prireditve so seveda na šoli ali na prostem, kjer dvorane še nimajo. Vendar delajo mla-dina in odrasli vztrajno, prema-gujejo vse težave v upanju, da se jim bo nekoč le uresničila želja, da bodo zaigrali v lastni dvorani. To bo pod visokim Krnom mo-gocen kulturni spomenik, ki bo ljudem močno razširil obzorje splošnega znanja. S. P.

Dober praznik paradizni-ka na Goriškem

Letos je paradiznik na Goriškem zelo dobro obrodil. Sadnoli-kerški kombinat »Fructus« v Aj-dovščini, ki je lani dobil stroje za predelavo paradiznikov v me-zo, so enah na trgu. Poleg tega je ta tovarna razdelila kmetom po-godbenikom spomladaj brezplačno paradiznikove sadke za več mi-lionov vrednosti.

Tovarna je namreč sklenila še spomladaj z mnogimi pridelovalci paradiznikov pogodbe za odkup in tudi zagotovila, da ne bo no-benemu pogodbenu plačala para-dizniške manj kakor 10 dinarjev za kg. Če bi bila cena na trgu niž-ja, sicer se bo vrnala pri odkupu po cenah na trgu. Poleg tega je ta tovarna razdelila kmetom po-godbenikom spomladaj brezplačno paradiznikove sadke za več mi-lionov vrednosti.

—Od blizu in daleč

Jaka Vodopivec je šel v zaslužni pokoj

Konec Julija je stopil v zaslu-žni pokoj revizor prometa v železnici Stara JAKA VODOPI-VEC. Tovariš Vodopivec ni znan samo v Stari, kjer je bil zapo-šležen zadnja leta, marveč tudi v Celju ter ostalih krajih Slovenije in Srbije. Že kot mlad delavec v celjski Cinkarni je vneto delal v podružnici Saveza metalnih rad-nika, pri kateri je bil tudi več-krat predsednik. Že kot tak je sodeloval pri vseh medzinskih giba-njih in strikijah v Celju. V 1935. letu je vstopil v službo v De-lavsko zbornico v Celju, odkoder je še bolj vneto delal pri vseh kri-ževanjuh, ki so jih delavci trpeli. Pozneje je opravljal še druge službene dolžnosti v najrazličnej-ših krajih, dokler ga 1941. leta okupatorji niso najprej zaprli, nato pa poslali v izgnanstvo v Srbijo. Tudi tu so mu stregli po življenju, saj so ga zaprli v beo-grajsko glavnico in hoteli od njega zvedeti za delovanje neka-terih ilegalcev. Pozneje je bil še v logorju Banjica. Četudi izmučen in bolan je 1944. leta vstopil v II. Krški brigado, v kateri je tudi dočkal svobodo.

Ko je tovariš Vodopivec zapu-šljal svoje redno delovno mesto, mu je sindikalna organizacija v Stari pripravila primerno odhod-nico. Pomembno priznanje pa so zaslužnemu delavcu izrekli tudi v sredo 10. t. m., ko so mu organi-zacije, v katerih je delal daleč plašena priznanja, pa tudi nekaj praktičnih daril.

Naj bi tovariš Vodopivec po-težkem delu v delavskih organi-zacijah, zlasti pred vojno, užival zaslužni pokoj v sreči in zado-voljstvu še dolgo vrsto let!

Delavsko praznovanje na Količevem

V nedeljo 14. avgusta praznu-je kolektiv papirnice na Količevem pri Domžalah svoj delavski praznik ob 20. oblet-nici velike stavke, ki je bila v tej tovarni.

Zaradi odpusta revolucio-narnega vodje in organizatorja Franceta Bukovca, zaradi skrajno slabih socialnih raz-mer v bivši Bonačevi papir-nici na Količevem in zaradi zelo nizkih mezd so papirni-čarji stopili v stavko, ki je trajala devet tednov. V tej stavki so delavci dosegli vse svoje zahteve, t. j. da je Bo-načev prekladal Bukovčev od-pove, mezd so se zboljšale za 30%, ravnatelj Wuitsch, ki je bil največ kriv vsega zla v tovarni, je moral oditi, delo-va razmerje se je uredilo s

Zgodovinski kraj nad Hrastjem

V asavskih revirjih je ohran-jele še mnogo zgodovinskih spomenikov iz časov, ko so se ru-darji upirali proti tujim in do-bim izkoriščalcem in iz NEM-čanih izkoristili znanja nove ob-čine, katere pa geografsko kot kmetijsko gravitira skupaj. Nujno potrebno pa bo za uspešen potek poslovanja urediti prometne zve-ze, kajti občina je teritorialno zelo obsežna ter so nekatere vase do 5 ur oddaljene od sedeža nove občine. Razen tega pa bodo za te-koče potrebe prebivalcev obstaja-le krajevne izpostave v Horjulu in Polhovem Gradcu, kjer bodo

V spomin na vse to so za letoš-ni Dan vstaje odkrili Hrastničani na tej zidanci lepo spominsko ploščo.

Otvoritev Križne jame

Marljivo turistično društvo Lo-škica dolina na Notranjskem je imelo v načrtu za letošnjo večjo dela, in sicer Križno jamo, ki je pomembna v predvideni konjske dir-ke. Ker pa je za Križno jamo pod silovitvo Križno goro ob robu Cerkljanskega jezera še največ za-namania in bo verjetno ostala jama temelj turizma v Loški do-lini, se je društvo odločilo za prvo delo. Zelo lansketo so jama zaprli z lizno železno ograjo. Do-dolno ko nekoč z Zupanovo ja-mo, so se tudi tu člani poživito-valno vrgli na delo, da bo jama in vse njene lepote dostopna lju-dem, ki se zato zanimajo. Sicer je bilo določenih za Križno jamo pet milijonov, toda turistično društvo v Radovljici je prehitelo Loško dolino in zgradilo za ta denar ho-tel. Za enkrat je možen dostop do prvega jezera, pred njim je velika dvorana in gledališče. Tudi prostor pred jama so uredili za parkiranje avtomobilov več

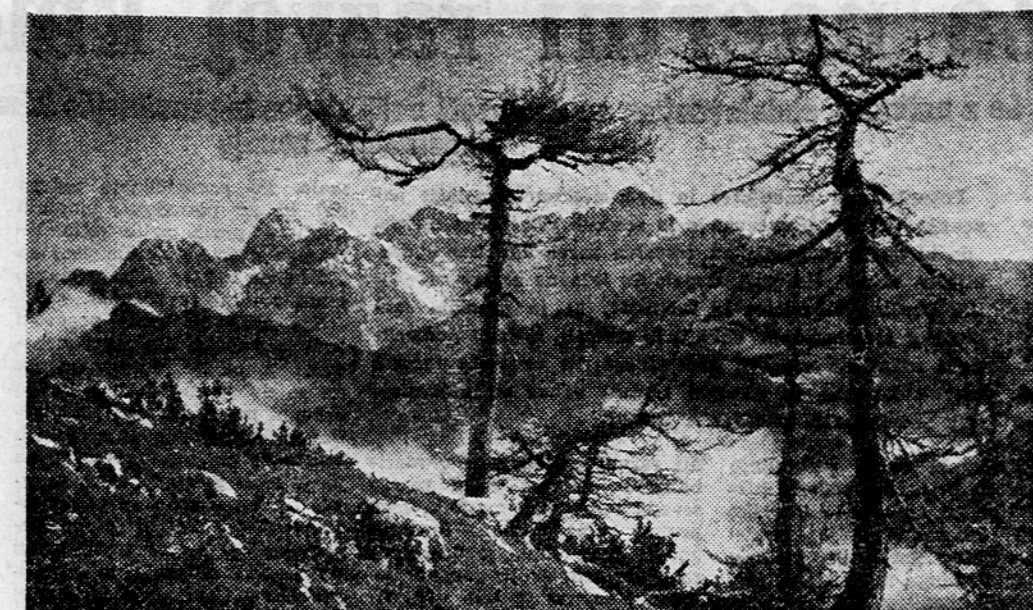
lepih dohodkov za pešce pa je do-bro markiranih. Do postavitve transformatorja bodo jama raz-svetlevala karbidare in baklje, kar bo dalo jami še veličastnejši videz.

Jamo, ki slovi kot ena najlepših in največjih v Evropi, bodo od-pri 21. avgusta. Na ta dan bo pred jama veliko slavlje, kjer bo sodelovala godba iz Lože, pevski zbor, razstavljeni bodo akvariji z motivi iz Loške doline in mla-hna razstava lovskih trofej. Obi-kovalce jame bodo vodili zanes-ljivi vodiki. Najkrajši dohod do jame je iz Rakeka preko Cerkljice do Bloške police, par kilometrov nad Ložem. Notranjska vabi vse ljubitelje prirodnih krasot, poseb-no pa jamarje na obisk.

Jenko Metod

Križna jama

Spikova skupina

Izletniki, planinci in otroci

ZAMAN MOLEDUJEJO ZA SADNE SOKOVE

Menda že pred kakima dvema letoma sem bral v »Planinskem vestniku«, da so člani alpinističnega oddelka na občnem zboru sprejeli resolucijo, naj bodo v vseh planinskih kočah na razpo-lago sadni sokovi. Razveselil sem se te vesti, ki je obetala planin-cem in smučarjem boljše čase. Saj alpinisti najbolj vedo, kaj po-meni pri nevarnih plezarijah čista glava in lahka, toda izdatna hrana »a pijača«. Grozdniki so na primer posekali glede kalorij celo mleko, ki jih da v enem litru le 700, medtem ko jih vsebuje grozdniki sok 800, krompir se tudi lahko skrije pred njim, ker jih ima v enem kilogramu le 650. Tudi jabolčni sok zaleže več ka-lorij, ker ima 540 kalorij. Ker so tudi alpinisti žejni, voda in razne slanine pa ne dajejo kaj prida moči, bi bili sadni sokovi

alpinistom nujno potrebni. Pa tu-di, če pride navaden planinec po dolgotrajni turi, zlasti v hudi vročini v planinsko kočico ves iz-črpan ali — po planinsko »crk-njen«, dostikrat še dalje časa ne more niti videti, kake klobase in se mu zdi, da želodec ne bi pre-nesel niti kake jedi. Z veseljem pa bi podri pod ltrčka sadnega soka, če bi ga seveda dobil.

Zelo se motite, če mislite, da je resolucija alpinistov kaj zalegla. Te dni sem bil na Triglavu in se ogledal v planinskih kočah, na Uskovičih, na Velem polju, na Kredarici, v Planiki, na Dolici, pri Zlatorogu v Logu v Trenti, pri izviru Soče, na Tičarjem domu na Vršcu in v Tamarju v Planici. Jabolčni sok sem dobil le v novi koči na Uskovičih, dru-gje pa nikjer, razen — da ne bo krivice — tudi v koči pri izvi-ru Soče, a le na vratih na ceničku, ki piše, da staneta 2 decilitra ja-bolčnega soka 35 din. Ljubka uslužbenka mi je pojasnila, da imajo jabolčni sok le napisan, do-bijo ga pa ne, »ker ga menda tovarna ne bo več delala«. V ostalih kočah sem zaman spraš-oval po sadnih sokovih. Če sem morda v kateri pozabil vprašati, ker mi je bilo že nerodno, naj mi oprostijo ter se oglašam v brni svo-ji čast.

Tudi pri navadnih in smučar-skih izletih na Smarno goro, Ka-rarino, Golo Brdo, v Zlebe, na Rašico, Dobeno in v razne oko-lške gostilne zaman sprašujem po sadnih sokovih, ki si jih želijo zlasti otroci in smučarji. Po izle-tu si rad privoščim merico vina, med hojo, zlasti v hudi vročini pa alkoholni poseben prip-ročljiv. Otroci, ki je okusil sadni seč, ga vedno moleduje zani.

Gostilničarji in oskrbniki koč vedno odgovarjajo, da sadnih sokov nihče ne zahteva ali pa, da se prodaja ne izplača. Seveda jih nihče ne zahteva, ker je obče znano, da se ne dobi. Kakor hitro pa bi bilo zadostno razgla-šeno, da se dobi v koči ali gostil-ni tudi sadni sok, se brez skrbi, da ga boste precej izročili. Sama reklama v časopisu, kako koristi so sadni sokovi, ne zadostuje, če ne veš, kje jih dobiš. Po mojem mnenju, naj bi si tovarne za sad-ne sokove preskrbele misle an ti-soče lepakov ali vsaj majhnih re-klamnih listkov, ki bi jih dale vsem gostilničarjem itd., da bi jih pritrili na vrata ali na steno. V Ameriki bi bržčas upodobili tudi rdečelčne fantke ali punč-ke, ki pije sadni sok in se od ugodja gladi po popku ali kaj podobnega. Najmanj, kar bi bilo potrebno, bi bil pa napis: »Tu se dobi sadni sok«.

Kmalu se bodo gostilničarji in drugi »prodajalci« prepračili, da se tudi izplača. Saj, če staneta 2 de-cilitra jabolčnega soka v nižinskih postojanki 35 din, 1 liter torej 175 din, menda ne bo izgube. Se-vedno pa se bolj izplača točiti sadni sok, kakor pa nič, kajti marsikdo, ki ga ne dobi, ne na-rodi nobene druge ojače, ker med-turo ne mara alkohola, kisla voda pa mu pri koslu tudi ne prija. Otroci se navadno kar vode na-žlempajo.

Tudi na inozemskem turistu ne more napraviti najboljšega vtisa, če v planinskih kočah ne dobi sadnega soka, ki pa je vajen do-biti, in je primoran le gledati, ka-ko se žemi obiskovalci nalivajo z vinom, žganjem in likerji.

Upajmo, da bomo vendar kdaj tudi pri nas prišli tako daleč, da bo v vsaki gostilni ali vsaj v vsa-ki planinski koči viselo — čerudi-le z roko napisano — obvestilo: »Tu se dobi grozdniki sok, jabolčni sok, borovničev sok, paradizni-kov sok« itd.

Dr. Janko Vrančič

Za pešce ali kolesarje?

Na Celovški cesti, zlasti vzdolž športnega igrišča Iliri-je so pešci pogosto v nevarno-sti pred staro cerkvijo pokaže hr-ljeto brezglavo zapodjo dalje po vsej širini pločnika, seve-da kar med pešce. Posebno so ogroženi otroci, ki so večkrat pred hišami na pločniku ter starejši ljudje. Zares je sreč-no naključje, da doslej še ni prišlo do težje nesreče. Mno-ga otrok, ki gredo v kopalnice Ilirijo ali od tam, se nima kam izogniti ter bega ob deblih dreves.

Človek bi moral tmeti oči tudi tadin, da ga ne podre kdo od divjaških kolesarjev, ki se poganjajo brez zvojenja kri-žem krazem na obeh straneh kostanjev. Tak kolesarski pro-met je zlasti nevaren zjutraj, ko hite ljudje v službo in ob drugi uri, ko se vračajo do-mov. Tedaj tudi kolesarji kar tekmujejo med seboj v prehi-tevanju, seveda med pešci.

Prav bi bilo, da bi pri vho-du v športno igrišče Ilirije pa-zil na promet še en milnik, ki bi, če ne bi slo drvače, pomagal kolesarjem do disci-pline tudi z občutnimi globa-mi. Ogrožen pač

IZ LJUTOMERA

V torek 8. avgusta je bila v Ljutomeru prva seja novozvolje-venega občinskega ljudskega odbora Ljutomer. Seji je prisostvoval tu-di predsednik okrajnega odbora SZDL Murška Sobotna Miloš Led-nik. Rada Pušenjaka so izvolili za predsednika, dosednjega pred-sednika gospodarskega sveta MLO Maribor.

Za podpredsednika je bil iz-voljen Ivan Horvatiš iz Razkričja, za tajnika, pa je odbor ime-noval dosednjega tajnika LOMO Ljutomer Franja Štebina. Novi odbor je iz svoje srede iz-volil tudi več komisij, razpravljal o bodočih nalogah ljudskega od-bora in o izvolitvi desetih svetov. St.

Praznovanje občinskega praznika v Moravčah

Občina Moravče je 8. avgusta drugič praznovala svoj občinski praznik v skromnem obsegu. Prej-šnji mesec je Zveza borcev v Mo-ravčah odkrila spomenik 148 pad-lih domačim borcem in talcem, in je prebivalstvo tedaj obudilo spomin na žrtve druge okupa-cije, zlasti na vroče avgustove dni leta 1944, ko je okupator po-žgal hribovce vasi občine Morav-če, ki so nudile pomoč in zavet-je partizanskim borcem. Na ie-tošnji občinski praznik so se zbra-li k slavnostni seji vsi občinski, zastopniki množičnih organizacij in nekaj občinstva. Po otvoritvi seje je imel uvodni govor pred-sednik občine Martin Štebina, ki je nanizal vrsto dogodkov, ki so privedli občinski odbor do skle-pa, da se bo 8. avgust praznoval kot občinski praznik, da med pre-bivalstvom ne zamre spomin na žrtve in trpljenje, ki ga je bilo treba prestat za politično in so-cialno osvoboditev naroda. Za njem je zvezni poslanec Toma Breč v svojem govoru zlasti poudaril po-trebo dviga kmetijske proizvodnje, s čimer bodo ljudje koristili sebi in vseh skupnosti. Predsed-nik SZDL Bogomir Zadek pa je med drugim govoril o nalogah, ki čakajo novo izvoljen občinski ljudski odbor in mu želel pri nje-govem delu mnogo uspehov. V za-vezu SZDL je obljubil novemu odboru vso možno podporo, da bo mlajšemu rodu in potomcem potekalo življenje lažje kot nji-tovim prednikom. —m

Senovo rabi sodobno pekarno

Na Senovem, kjer je čedalje več industrijskega prebivalstva, je ena sama pekarna, ki seveda ni tako urejena, kakor to zahtevajo sani-tarno-higijenski in tehnični pred-pisi. Sanitarna inženjerska je že večkrat zahtevala, da to pekarno preuredijo. Te naloge ni bilo mo-gče dosledno izvesti, ker je to edina pekarna na Senovem. Zato je nujno, da na Senovem zgradijo novo in sodobno pekarno, ki bo skupaj z že obstoječo pekarno, katero bo treba seveda preurediti, zlasti za potrebe potrebam Seno-vega po kruhu in pecivu. O tem bo moral čimprej razpravljati no-vi občinski ljudski odbor.

Lojze Dular – predsednik trboveljske občine

Te dni je bila v prvi dvorani MLO v Trbovljah velja skupna seja novega ljudskega odbora. Občinski, ki jih je 35, so izvolili predsednika in podpredsednika ter imenovali tajnika nove občine, ki bo začela v delom 1. septem-bra. Za predsednika je bil izvol-jen Lojze Dular, za podpredsed-nika Slavko Borštnar, za tajnika pa so imenovali Ljodeta Škerbica. Občina Trbovlje obsega skoro sto omejenih kot dosedajni mestni ljudski odbor in je izrazito in-dustrijska z smelenkostnim kmet-nim zaledjem. V njej bo ustvar-ena vsako leto največ narodnega dohodka v Zasavju.

Večja industrijska podjetja v

novi občini so rudnik rjavega premoga, cementarna, strojna to-varna, »Mehanika«. Strojno mi-zarstvo itd.

S konstituiranjem novega ljud-skega odbora v Trbovljah, ki bo hkrati tudi sedež zasavskega odbora, imajo sedaj v vseh zasav-skih in posavskih krajih že nove občinske ljudske odbore. —jk

IZ POSTOJNE

Nedavno tega so na državnem posestvu »Pivka« v Kraščaj pri Postojni nenadoma poginile štiri krave. Vzrok poginja je bil neznan. Dobrovino teh krav so poslali v analizo veterinarskemu bakterio-loškemu zavodu v Ljubljani. Le-ta je v svoji analizi ugotovila, da je pogin nastal zaradi zastrupit-ve s svinec. DES ni o tem obvestil živinorejce, da je paša okrog dro-gov v času varvanja nevarna. Ta-ko je omenjeno posestvo utrpelo 230.000 din škoda. Ta primer kaže kako neodgovorno je delo neka-terih podjetij, ki opravljajo razne dela, ki so mnogokrat za kmet-e nevarna, a o tem ne obveščajo kmetovalce. Upanje je, da bo v bodoče DES v takih ali slinih primerih obvestil kmetovalce o nevarnosti, ki preti živini. —bec

Regulacija senovskega potoka

Regulacija senovskega potoka epu uspeva. Posledice, ki jih je pustila lanska poplava, ki je tu-di v senovski občini prizadela ob-šutno škodo, se ne bodo več po-javile. Občinski ljudski odbor v Seno-vem je predvidel regulacijo obeh potokov, Dovškega in Senovskega potoka. Za sedaj se regulirajo deli senovskega potoka v njegovem zgornjem toku, ter je že blizu 120 metrov zgrajene nove struge. V kolikor ne bo posebnih težkoč bodo to delo kmalu končali.

Za načrtni razvoj kmetijstva

Le z načrtnim obdelovanjem se da doseči večji donos in pravilnejše izkoriščanje razpoložljive obdelovalne zemlje

Pospeševanje kmetijstva in dvig donosnosti zemlje na- rekuje skrbno proučevanje in sestavo ustreznega načrta, da bi mogli razpoložljiva sredstva zares koristno upora- bito in doseči čimvečji uspeh. Te težavne naloge se je lo- tilo Društvo inženirjev in tehnikov, ki je proučilo raz- mere v mariborskem okraju in izdelalo 10-letni perspek- tivni načrt. Za njegovo uresničitev pa se bodo morale zavzeti komune in okrajni ljudski odbor ob najtesnej- sem sodelovanju kmetijskih zadrug.

Mariborski okraj sestavljajo po svojih prirodnih pogojih štiri različni predeli: Dravsko polje, Pohorsko polje, predel Slovenskih goric in višinski predel Pohorja in Kozjaka. Po- goji za obdelavo in izkorišča- nje zemlje so v teh predelih dokaj različni. Zato je treba za vsakega teh predelov določiti najustreznejše pogoje in način obdelave.

Predel Dravskega polja je iz- razito poljedelsko področje. Tu se prideluje 41 % strnišnih žit, 53 % okopavin, 6 % detelje in druge gostorastne krmne. Zemlja je ilovnata in deloma kislja, ve- like površine pa so zamočvirje- ne.

Pohorski predel je valovit, vendar je tu kljub dobri zemlji manj njiv. Prevladujejo goz- dovi. Od njivskih posevkov je 42 % žitaric, 48 % okopavin, 10 odstotkov detelje in krmnih rastlin.

Slovenske gorice so gričevite z globljo zemljo. Čeprav pre- vladuje sadjarstvo in vinogradi- ništvo, je tudi poljedelstvo zelo razvito. Tu bi uspeval tudi tobak.

V višinskem pohorskem in kozjanskem predelu je le malo njivskih površin. So pa tu u- godni pogoji za pridelavo se- menskega krompirja.

V celoti je sedaj razmerje kultur na orni površini nasled- nje: 55 % žita, 26 % vrtnin, 17 odstotkov krmil in 2 odstotka industrijskih rastlin. Glede na to, da prevladuje v maribor- skem okraju majhna posest, se iz razmerja kultur vidi, da je vsa kmetijska proizvodnja us- merjena predvsem na kritje lastnih potreb kmetijskih gospo- darstev in le malo število ta- kih gospodarstev, ki proizvajajo tudi za trg.

Ze nekako pred 100 leti se je izoblikovala sedanja orna površina in vrsta kultur. Uve- ljavljali se je tako imenovani »šta- jerski kolobar«, ki pa že davno več ne ustreza, po eni strani za- radi tega, ker preveč enostransko izčrpa zemljo, po drugi strani pa ne nudi primerne podlage za razvoj in izboljšanje živinoreje. Pomanjkanje krmne za živino pa ima za posledico pomanjkanje hlevskega gnoja. Tudi razmerje med pridelki za prehrano in za krmo dokazuje, da ta način kolobarjenja ne u- streza več. Sedaj se po tem načinu prideluje 77 % žit in o- kopavin in le 17 odstotkov de- telje in drugih krmil.

Po mnenju strokovnjakov je treba sedanjí način kolobarje- nja temeljito spremeniti in pri- lagoditi obdelovanje zemlje danim pogojem in potrebam. Znatno je treba povečati proiz- vodnjo krmne in omejiti pride- lavo tistih kultur, ki se pri nas ne izplačajo kot so koruza in podobno, kultur, ki dobro uspe- vajo drugod. Krmna baza naj bi se po predvidenem načrtu povečala od sedanjih 17 na naj- manj 12,5 %. V prvih petih le- tih naj bi se kmetijska proiz- vodnja v poljedelstvu preus- smerila tako, da bi se zmanjša- la pridelava žit od 55 na 52 %, okopavine pa od 26 na 19,6 % njivskih površin. Temu primer- no bi se povečala pridelava krm- ne in krmnih rastlin.

Uvedba novega načina kolo- barjenja je osnova za nadalj- ni razvoj kmetijstva v mari- borskem okraju. Važni pa so seveda tudi drugi činitelji, med prvimi večja uporaba umetnih gnojil. Pred vojno je bila upo- raba umetnih gnojil povsem ne- znana, čeprav je bila v mari- borskem okraju ena največjih tovarn umetnih gnojil (Ruše). V zadnjih letih se je potrošnja umetnih gnojil v kmetijstvu že zelo dvignila in je dosegla lani 102 kg na hektar. To pa je za racionalno kmetijstvo še pre-

malo. Po predvidenem načrtu naj bi se potrošnja umetnih gnojil v prvih petih letih 10- letnega načrta dvignila vsaj na 270 kg na hektar in sorazmerno temu povečal tudi donos.

Vso skrb bo treba posvetiti tudi semenski službi. Kmeto- valci prihajajo do spoznanja, da so dobra in zdrava semena osnovni pogoj dobrega pridelka. Pogoji za pridelovanje dobrih semen so pri nas ugodni, treba pa je to le še poglobiti in vzgo- jiti ustrezne sorte za posamez- ne predele. Za pridelavo se- menskih žit so najboljše pogoji na Dravskem polju in v Slo- venskih goricah, medtem ko naj- naj bi se pridelava semenskega krompirja osredotočila v pohor- skih predelih ter na Kozjaku. Vso pozornost bo treba posve- titi tudi razkuževanju semen in zaščiti rastlin pred raznimi škodljivci. Za to pa je potreb-

na ustrezna mehanizacija, ki je imamo še veliko premalo. Per- spektivni plan predvideva v ta namen povečanje števila škro- pilnic in razpršnikov.

Na splošno pa bo treba po- svetiti nadaljnji mehanizaciji obdelave zemlje kar največjo pozornost. Sedanja mehanizaci- ja pomeni komaj začetek. Po perspektivnem planu bi morali doseči v petih letih tako stop- njo, da bi prišlo na vsakih 150 ha orne zemlje na 160 traktorjev s potrebnimi priključki. Trenutno je na področju vsega mariborskega okraja za 23.848 ha orne zemlje le 75 traktorjev.

Ce bi se izvedli navedeni u- krepi, bi se v petih letih dvig- nila proizvodnja glavnih kultur, upoštevajoč kot osnovno po- vprečni pridelke v letih 1947 do 1951 (=100) predvidoma takole: pšenica 133, koruza 142, krompir 123, krma 150 itd.

Iz naših zadrug

Kmetijska zadruga Pišeece, ki ima v svojem sestavu tudi vin- sko klet, namerava v Senci odpreti svoje gostišče. Tako go- stišče ima že v Radečah.

Breskvin nasadi Kmetijske zadruge Pišeece so dobro obro- dili. Računajo, da bo nasad dal okrog 4.000 kg breskev, ki jih bo zadruga plasirala na trg. To je za začetek kar lep uspeh.

—nc—

Zadružno posestvo v Proce- njakovcih se bavi z različni po- izkusi v kmetijstvu, ker hoče z doseženimi rezultati izboljšati kmetijstvo v goričkem predelu Prekmurja. Ze v letu 1953-54 je posestvo »Bankuti« posejalo pšenico »Bankuti«. Z dobrih semenjem, s pravilno uporabo gnojil in pravilno obdelavo zemlje, so na posestvu pridelali tega leta 29 stotov pšenice na hektar, kar je za goriški pre- del Prekmurja izredno lep u- speh. V lanskem letu so na enem hektarju zemišča uradi- li plantažni nasad, na katerem so zasadili 100 dreves jablan in prav toliko breskev. Breskve so letos že prvič rodile. Med sad- jem gojijo tudi vmesne rastli- ne. Krompir je na primer dal 240 stotov na hektar. Z izku- pičkom za pridelani krompir je posestvo že delno krilo stroške obnove sadovnjaka, breskve pa bodo dale v nekaj letih toliko plodov, da bodo vsi stroški po- polnoma poplačani. Novi sadni nasad je eden najlepših v Prek- murju. Okoliškim kmetom je ka- žipot k spoznanju, da sta ob- nova sadovnjakov in uvedba plantažnih nasadov edini izhod za sadjarstvo v goričkem pre- delu Prekmurja.

Sadjarški odsek pri kmetijski zadruzi v Rušah je v zadnjem letu posvetil vso skrb borbi proti najhujšemu škodljivcu sadnega dreva — kaparju. Ra- goditi tega je skrbel za urejevan- je novih sadnih plantaž in se- znanjal sadjarje s sodobnim oskrbovanjem sadnih dreves: z rezanjem, škropljenjem, pravi- nim gnojenjem itd. V Tovarni poljedelskih strojev v Mariboru pa se je izvežbalo 5 strojnikov za motorne škroplilnice in mla- tilnice.

Poškopili so lani nad 7000 dreves. Lepo sadje, ki ga je zadruga odkupovala, je bil re- zultat te akcije. Tudi za zimsko škropljenje je zadruga pripra- vila vse potrebno in nabavila še eno motorno škroplilnico. Ve- čina sadjarjev je že spoznala, da ni mogoče uspešno sadjariti brez zimskega škropljenja, ne-

kateri pa škropijo tudi poleti. Rok za letno škropljenje pa je omejen na dneve, zato bodo na- bavili še tretjo škroplilnico.

Sadjarški odsek se je ogledal tudi za zemljo, ki bi prišla v poštev za nove plantažne nasa- de. Ugotovili so, da bi bil za to primeren del zemljišča, ki sega južno od glavne ceste od pokopališča do Bistrice. Kislja in vlažna tla na tem prostoru najbolj ustrezajo za to panogo kmetijstva.

Načrtno delo odseka, njegovo prizadevanje za strokovni dvig članstva, ki se odraža v števil-

Sejmo inkarnatko

Na ravenskem delu Prekmur- ja že kake tri tedne ropočejo mlaticilce, ker mlatio inkar- natko za seme. Inkarnatka za seme zelo dobro uspeva na Ra- venskem, in to najbolj na pod- robju občine Tišina in Murska Sobota. Zemlja je namreč do- gramozna ter tej rastlini zelo prija, medtem ko prineseta rž in pšenica slab pridelok. Neka- teri kmetovalci so pridelali le- tos tudi do 1500 oziroma 1800 kilogramov semena, poseben u- speh pa je imel kmetovalec L. iz Bakovec, ki je pridelal 3500 kilogramov semena na hektar. Ker sedaj sejajo inkarnatko za drugo leto, bi bilo prav, da bi

nih tečajih in predavanjih o sadjarstvu, so nedvomno naj- boljša osnova za uspešno delo in pot k napredku. Če jim bo uspelo pritegniti k temu delu tudi čimveč mladine, ki doslej še ni pokazala dovolj zanimar- ja, bo uspeh še popolnejši.

Medzadružni razstava lani ok- tobra v Rušah je pokazala, da so ruški zadržniki tudi dobri živinorejci. Razstavili so 72 krav in telic. Štirje napredni žvanc- rejci: Zidarič, Črnko, Gorjanc in Turk so prejeli poleg nagrad še priznanja in diplome.

Da ni zaščitna služba do- segla še večjih uspehov, je iskati vzrok predvsem v po- manjkanju škroplilnic (in za- prasilcev), nadalje v pomanj- kanju strokovnega kadra, pa tudi v nezainteresiranosti za to službo, saj je v celjskem okraju še veliko kmetijskih zadrug, ki nimajo niti zaščit- nih referentov. Zaradi teh raz- logov se kmetijski strokov- njaki zavzemajo, da naj bi v bližnji prihodnosti začeli usta- navljati postaje za zatiranje bolezni in škodljivcev na kme- tijskih kulturah. Te postaje naj bi bile opremljene z naj- novejšimi škroplilnicami in pra- silci, vodili pa bi jih naj kme- tijski strokovnjaki-specialisti. Vsaka postaja naj bi imela svoj laboratorij ter meteorolo- ško postajo, pa tudi rakete

Hiperprodukcija jajc v Bra- ziliji. Po vsteh iz Rio de Ja- neira so se v Braziliji poja- vili veliki presežki jajc. Pred- sednik federalne komisije za cene in proizvodnjo je izjavil, da mora Brazilija najti kupce za 200.000 ducatov jajc, in to vsak mesec od avgusta do de- cembra. Rekel je, da bi en del teh presežkov mogli prevzeti Velika Britanija in Venezuela.

Eden najboljših živinorejcev v Rušah tov. Nande Gorjanc je res la hko ponosen na svojo vzorno ne- govano živino, za kar je dobil že več nagrad.

Vsi UKREPI V ŽIVINOREJI MORAJO IMETI SVOJ SMOTER IN CILJ

Pred kratkim je živinorejskim strokovnjakom Slovenije predaval živinorejski strokovnjak FAO dr. Wilhelm Engeler. Iz predavanj povzemamo nekaj misli, ki so pomembne za izva- janje smotrne živinorejske po- litike pri nas.

Da je živinoreja glede na po- goje v Sloveniji ena glavnih pa- nog kmetijske proizvodnje, je precej dolgo vemo. Potemtakem je treba razviti živinorejo po- vsevati največjo skrb in zasle- dovati že vnaprej povsem do- ločen vzrejni smoter. Dejansko stanje naše živinoreje, pogoji, ki jih za nadaljnji razvoj živi- noreje pri nas imamo in potre- be našega notranjega in zuna- njega trga so činitelji, po ka- terih se mora ravnati naši živi- norejska politika, ko si postavl- ja cilje, ki jih namerava dose- či pri vzreji živine.

Doseči trajno tako visoko pro- duktivnost in vzrediti živino s takimi lastnostmi, da bomo mo- gli zadovoljiti po zmernih cenah potrebe potrošnikov po mleku in mlečnih ter po mesu in me- snih proizvodih je vsekakor osnovni cilj, ki ga v naši živi- noreji zasledujemo. Prav tako je naš vzporedni cilj, ki ga

istočasno zasledujemo, tudi za- dovoljitev potreb izvoza. Te potrebe pa so zaenkrat še zelo velike, kajti izvoz živine pred- stavlja eno največjih potreb- stavk v našem izvozu proizvo- do iz grupe kmetijstva. Konč- no pa se pojavlja zlasti na še številnih malih gospodarstvih govedo kot vprežna živina.

Dr. Engeler, ki je med biva- njem v Sloveniji dobil sliko sta- nja, pogojev in potreb naše živinorejske proizvodnje, je bil mnenja, da je za nas, kakor tu- di za vso srednjo Evropo naj- primernejša vzreja živine, ki je sposobna za večstransko proiz- vodnjo, to je za proizvodnjo mleka, in mesa, obenem pa je sposobna tudi za delo. Dr. En- geler je poudaril, da danes ni- kjer v Evropi, razen v Angliji, ne najdemo več poudarka na vzreji zgolj enostranske sposob- nosti živine za proizvodnjo, bo- diš samo mleka, ali samo mesa.

Glede na vse to, je bil dr. En-

geler mnenja, da našim razme- ravam in potrebam najbolj ustre- ja taka živinorejska politika, pri kateri bi odpadlo 60 odstot- kov vseh naporov na vzrejo živine za proizvodnjo mleka, 25 do 30 odstotkov na vzrejo živine za proizvodnjo mesa in 10 do 15 odstotkov na vzrejo živine za delo.

Iz tega sledi praktični zaklju- ček, da je treba že omenjeno vzrejo živine zagotoviti z ustre- znimi ukrepi in tako politiko cen, ki bo pospeševala kombinirano proizvodnjo živine. Živinorej- ec mora vnaprej vedeti, kaj se mu bolj izplača, prodaja mleka ali mesa. To pa je odvisno od razmerja v ceni mleku in mesu. Če dobi proizvajalec za 1 kg ži- ve teže sedem in polkratno ce- no enega kg mleka, tedaj je raz- merje med ceno mleku in me- su uravnoteženo in se pri- bližilo enaki izplači rela živine za mleko in za meso. Če je na primer cena 1 kilograma mleka 25 denarjev, po gornjem ra- čunu moral znašati cena enega kg žive teže — 25 denarjev krat 7,5 je 187,5 denarjev.

S politiko cen se torej lahko spreminja razmerje v korist mleku ali mesu, za katerim bi

bila pač večja potreba oz. po- vpraševanje. Glede naših pasem je dejal dr. Engeler, da imajo vsekakor prednost tiste pasme, ki imajo velike in strnjene okoliše s pri- ključki na ustrezne okoliše v drugih pokrajinah ali državah. Tako ima pri nas velik in str- njen okoliš sivojavo govedo na Dolenskem in Primorskem s priključkom na italijanski in švicarski okoliš te vrste goveda; pingavska pasma ima na Go- renjskem priključek na avstrijs- ki okoliš; okoliš svetloisaste pasme ima priključek na Hrvat- sko itd.

Nasprotno tem, pa predstavl- jata sivojščenična in plava ali marijadvorska pasma dva otoka sredi strnjenih drugih pasem- skih okolišev, sta majhni, nimata perspektive razvoja in naza- dujeta. Po mnenju dr. Engelerja sivojščeno govedo tudi ne za- došča več potrebam proizvodnje, ki jo danes naše razmere zahtev- ajo. Tudi za meso ta pasma ni najboljše, ker mastno meso da- nes ni več ideal. Samo zaradi vprege pa se te pasme ne izpla- ča vzdrževati, ker je težava s preškrbo tovornih plemenjakov.

Prej navedene slovenske pa- sme pa po mnenju dr. Engeler- ja našim potrebam in pogojem ustrezajo. Glede izbora plemenske živine je dr. Engeler dejal, da se ta

Kmetijsko zaščitna služba v celjskem okraju

Porazna ugotovitev, da bo- lezni in škodljivci na kme- tijskih kulturah zmanjšujejo hektarski donos in celjskem okraju v povprečju za 30 do 40 % ter v tej zvezi velika gospodarska škoda, sta sami od sebe prisilili, da je dobila v tem okraju zaščitna služba v kmetijstvu večji pomen in tudi zadovoljiv razmah.

V zaščitni službi so bile naj- bolj korenite mere podvzete v sadjarstvu, ko so bila poseka- na vsa suha in na pol suha sadna drevesa, ki so bila moč- nejše okužena po ameriškem kaparju. Svoj delež v borbi proti škodljivcem na kmetijs- kih kulturah pa je dala tudi odredba o obveznem čiščenju in škropljenju sadnega drevoja. Tako je bilo v minulih zimih po- sekanih 23.750, očiščenih 665 tisoč 123 (95 %) in poškop- ljenih 587.215 (81 %) sadnih dreves. V tej zaščitni akciji je sodelovalo 160 ekip.

Lepi uspehi so bili doseženi v borbi proti klorozadskemu hrošču na krompiriščih, saj je lanska škoda zaradi tega škod- livca znašala le 1,6 %. Nada- lje je bilo razkuženo 75 % semenskega žita. Pomemben uspeh pa so v zaščitni službi dosegli tudi hmeljarji, kar je predvsem zaslug instituta v Zalcu. Zaščitna služba šepa le v vinogradništvu in to zaradi pomanjkanja zaščitnih sred- stev, pa tudi škroplilnic. Ovi- ra za izboljšanje zaščitne služ- be v vinogradništvu je tudi primitivno zatiranje po kole- darski ali fenološki metodi. Tu bo na vsak način treba uveljaviti inkubacijsko meto- do, ki sloni na razvoju bo- lezni, oziroma škodljivcev.

Da ni zaščitna služba do- segla še večjih uspehov, je iskati vzrok predvsem v po- manjkanju škroplilnic (in za- prasilcev), nadalje v pomanj- kanju strokovnega kadra, pa tudi v nezainteresiranosti za to službo, saj je v celjskem okraju še veliko kmetijskih zadrug, ki nimajo niti zaščit- nih referentov. Zaradi teh raz- logov se kmetijski strokov- njaki zavzemajo, da naj bi v bližnji prihodnosti začeli usta- navljati postaje za zatiranje bolezni in škodljivcev na kme- tijskih kulturah. Te postaje naj bi bile opremljene z naj- novejšimi škroplilnicami in pra- silci, vodili pa bi jih naj kme- tijski strokovnjaki-specialisti. Vsaka postaja naj bi imela svoj laboratorij ter meteorolo- ško postajo, pa tudi rakete

proti toči in dimne bombe proti slani. Res je, da bi bila za ustanavljanje takšnih po- staj potrebna na začetku večja vsota denarja, toda gotovo je tudi to, da bi se izdatki že v enem letu delovanja postaj za zatiranje bolezni in škod- livcev, večkrat poplačali. Borba proti boleznim in škod- livcem na kmetijskih kultu- rah bi bila na ta način bolj uspešna; njihovo delo pa bi se odražalo še v povečanju hek- tarskega donosa in s tem na izboljšanju standarda.

Velja splošna ugotovitev, da so

kužne bolezni na živalih v stalnem upadanju in to predvsem zaradi vedno boljše zaščitne službe ter iz- plačevanja odškodnin za ne- odzivnost živali.

Proti svinjski rdečici je bilo letos cepljenih 90 % svinj. Lani in letos je bila pregledana vsa goveja živina, pri tem pa je bilo ugotovljenih 2,84 % po- zitivnih reaktorjev, ki so bili vsi oddani v obvezen zakol. Glede na nadaljnje zaščitne mere pri goveji živini kaže, da se bo odstotek tuberkuloze v bodoče zelo znižal. V okraju sta stalni in nevarni kužni bo- lezni goveje živine šumeči in vrančni prisad. V nevarni ob- liki se pojavlja tudi kužna malokrvnost konj.

Odstotek plodnostnih mo- tenj, oziroma jalovosti, se v okraju giblje med 15 in 20 %. Glavni vzrok za to je spolna okužba pri kravah in bikih. Letos je zatiranje teh motenj dosti bolj načrtno, kot je bilo doslej. Vsake tri mesece so laboratorijsko pregledani plem- enjaki in one krave ter te- lice, ki so bile pripuščene bo- lenemu biku. Po dosežanih iz- kušnjah je edini način, ki vo- di k uspešnemu zatiranju plod- nostnih motenj le: **umetno osemenjevanje**. Pri tem so v celjs- kem okraju dosegli že zado- voljive uspehe, saj se odstotek umetnega osemenjevanja (20 odstotkov) že približuje evrop- skemu povprečju. V okraju je 19 osemenjevalnih postaj. Za njihovo izpopolnitev ter opremo bo letos porabljenih dva milijona dinarjev. Razen

Tudi izkopavanje krompirja zahteva strokovno znanje

Na področju skupnosti komun- goriškega področja se obeta pri- likno dobra letina krompirja. Go- mlja se v zemlji lepo razvijajo in debelijo. Zgodnji krompir so že v glavnem izkopali. Mnogi žal prezgodaj, ko še ni bil povsem dozorel. Računali so namreč na prilično visoke cene za to prvo blago. Pri tem pa so pobrali iz zemlje manj krompirja, kot bi ga lahko, če bi počakali, da povsem dozori. S takim delom so posu- mezniki povzročili našemu gospo- darstvu kar dvojno škodo.

Pri kopanju krompirja se sicer vsako leto opaža ponekod bolj po nekod manj, da kmetje iz ne- znanja ali malomarnosti ne izvr- še svojega dela kot bi bilo treba. Poseben v višjih legah, kjer pridelujejo krompir v večjih količi- nah za potrošnjo, odpelejo izko- pan krompir naravnost domov v kleti in skladišča. Gnila in nagni- tele krompirjeve odpadke pustijo kar na njivah. To sta namreč dve nedopustni napaki marsikaterega našega pridelovalca krompirja.

Dobro seme bi morali namreč proizvajalci krompirja izločiti že na njivi in ga izkopati izpod ti- stih krompirjevih grmov, ki so namreč razvili in nabili dozo- rel, kar se da prepoznati po nor- malno razraščeni in dovolj osuše- ni krompirjevi. S tako selekci- jo bi dobili seme bolj zgodnjega krompirja, ki bi dalo tudi največ pridelka na hektar.

Grda razvada je tudi ta, da uporabljajo ponekod krompirjevo- za steljo, s katero prenesejo na gnoj še mnogo plevela in raz- nih škodljivih glivic, ki povzro- čajo gnlobo na krompirju. Še bolj graje vredno pa je, da me- čajo na gnoj tudi odpadke gnle- ga krompirja. Tako pride z gno-

tega pa bo razširjeno še ose- menjevalno središče pri Vete- rinarskem zavodu v Celju (2,5 milijona din) in izdanih prav- tako 2,5 milijona din za ose- menjevalno službo v bivšem šostanjskem okraju.

Za dosežani osemenjevalna služba je prihranila vsako leto denar za 40 bikov, oziroma iz- datek okoli 35 milijonov din. K zboljšanju razmer glede spolne okužbe je precej pri- pomoglo tudi tesnejše sodelo- vanje veterinarske in živino- rejske službe pri kmetijskih zadrugah. Precejšnjo oviro pa delajo še nekateri občinski ljudski odbori, ki dosledno ne pobirajo pavšalne skotnine, zaradi česar ponekod ni do- volj sredstev za plačilo biko- rejcem. Sicer pa bi se morale nagrade bikorejcem povešati na okoli 50.000 din letno ter jih izplačevati namesto pol- letno vsaj ob vsakem četrt- letju. S tem v zvezi pa bi se morala zvišati tudi skotčina od 300 na 500 din.

Z naraščanjem umetnega osemenjevanja se vedno bolj kaže potreba po ločitvi ose- menjevalnega središča pri Ve- terinarskem zavodu, tako da bi le to postalo samostojna uprava.

Poseben problem pri zati- ranju parazitarnih bolezni je metiljavost v obdobjem pre- delu. Pa parazit povzroča na tem področju okoli 16 milio- nov škoda na leto. Pri lanskem odkrivanju parazitov je bilo ugotovljeno, da je tu 70 do 85 % živine bolne. Ogrožen je celoten stalež goveje živine na področju Rogataca, Rogaske Slatine, Pristave, Podčetrška in Polja ob Sotli, to je okoli 8500 glav goveje živine. Za zatiranje tega parazita je OLO Celje letos namenil 900.000 din in sicer za nabavo protime- tilja. Samo zdravljenje pa ne bi bilo dovolj učinkovito. Na tem področju bo treba izvajati male asanacije in melioracije zamočvirjenih zemljišč. Za le- tos je določenih 0,5 milijona din za asanacijo vodopreskrbe na državnem posestvu v Ko- strivnici. Male asanacije in melioracije pa bo nujno treba nadaljevati tudi v prihodnjih letih.

M. B.

Posebna metoda za ugotovitev fosfatov v zemlji

Strokovnjaki ameriškega mi- nistrstva za kmetijstvo so s po- močjo radioaktivnega fosforja uspeli izpopolniti metodo, ki o- mogoča, da se precizno izračuna količina fosfatov v katerih koli tleh. Ameriško ministr. za kme- tijstvo poudarja v poročilu, ki je bilo objavljeno ob tej prili- ki, da to metodo že uporabljajo v nekaterih poskusnih kme- tijskih postajah ameriške vla- de. Uporaba radioaktivnega fo- sforja za merjenje vsebine fos- fatov v zemlji je bila odkrita ob priliki poskusov z radioak- tivnimi izotopi. Predvidevajo, da bodo s sličnimi metodami lahko določili tudi druge seste- vine v tleh, s katerimi se hra- nijo rastline.

Posebna metoda za ugo- tovitve fosfatov v zemlji

množina živali	starost živali									
	3 leta	4	5	6	7	8	9	0 let		
5000 kg	25	20	din							
4000 kg	30	20	din							
3000 kg	40	din	35	30	25	20	din			
2000 kg	45	din	40	35	30	25	20	din		
1000 kg	50	din	45						2	din

Kot je razvidno iz tabele, zna- šajo stroški za proizvodnjo ene- ga kilograma mleka pri kravi, ki živi 10 let, 20 din že pri mol- znosti 1000 kg mleka letno. Pri kravi, ki daje 2000 kg mleka let- no, bi stalo 1 kg mleka 20 din, če bi krava živela 9 let; pri 3000 kg mleka letno bi stal en kilogram mleka 20 din že tedaj, če bi krava živela le 8 let itd.

z-ek,

Dan posvečen medicini

Na današnjem zasedanju v Ženevi so bila prebrana poročila o uporabi atomske znanosti v medicini in biologiji — Sovjetski avtomobili na atomski pogon

ŽENEVA, 12. avg. (Tanjug). V nekem intervjuju so člani sovjetske delegacije na konferenci »Atomi za mir« objavili, da predvidevajo skorajšnjo uporabo atomske energije za pogon avtomobilov. Dodali so, da ima Sovjetska zveza ogromne zaloge urana, ki ga je najti v 120 različnih mineralih.

Atomski načrt ZSSR predvideva tudi izgradnjo reaktorja za uporabo v biologiji, medicini in kmetijstvu. Se pred letom 1960 pa bo zgradili »določeno število velikih atomskih central s kapaciteto več kot tisoč kilovatih ur«.

Poleg drugega so sovjetski znanstveniki na današnjih sejah objavili še nekaj znanstvenih odkritij. Med drugim so na več tisoč hektarov z lje uporabili radijeve elemente, kar je omogočilo povečanje plodnosti zemljišča in zagotovilo velik donos. Znanstvenica Kozlova je izjavila, da v sovjetskih bolnišnicah uporabljajo radioaktivni kobalt, fosfor in jod. Kobalt

so uporabili za zdravljenje kože, ustne fezikla in drugih organov. Z njim so odpravili 70 odstotkov bolnikov, ki so imeli tumor farinksa.

Peti dan dela konference je bil v glavnem posvečen uporabi atomske znanosti na področju medicine. Predloženi dokumenti dajejo podatke o uporabi izotopov, posebno kobalta, joda in fosforja za določevanje in zdravljenje nekaterih bolezni.

NEW YORK, 12. avg. (AFP). — Generalni sekretar maroškega nacionalističnega gibanja »Istikla« je izjavil danes, da maroški nacionalisti nimajo nič proti Židom in da v neodvisnem Maroku Židi ne bodo žrtve nobene diskriminacije, temveč državljani, ki bodo preživevali na enakem nivoju kot muslimani.

ljene nekaterih bolezni. Britanski znanstvenik Maynard, iz londonskega inštituta za raziskovanje raka, je dejal, da je s pomočjo radioaktivnih izotopov mogoče vselej iz lahkega in brez nevarnosti za bolnika odkriti mesto in obliko možganskih tumorjev.

Septembra v New Yorku
Washington, 12. avg. (AFP) — Predstavnik ameriškega ministristva za zunanje zadeve je izjavil danes, da bo septembra ob zasedanju Generalne skupščine OZN v New Yorku verjetno sestanelek zunanjih ministrov Velike Britanije, Francije in ZDA. Zastopnik je dejal, da za sestanelek ni določen noben datum in da bo le, »če bodo ministri za zunanje zadeve Velike Britanije, Francije in ZDA istočasno v New Yorku zaradi udeležbe na Generalni skupščini OZN«.

Naši parlamentarci v Harkovu

HARKOV, 12. avg. (Tanjug). — Deset dan bivanja v Sovjetski zvezi je jugoslovanska parlamentarna delegacija preživela na poti iz Kijeva v Harkov. Del poti so naše poslance spremlili predsednik Vrhovnega sovjeta Ukrajinske SSR Tičina, podpredsednik ukrajinskega prezidija Kovpak in drugi visoki ukrajinski funkcionarji. Popoldne je delegacija obiskala Poltavo, nato pa z avtomobili nadaljevala pot proti Harkovu.

Pred Harkovom je naše parlamentarce sprejela velika množica ljudi. Pozdravljali jih je predsednik izvršnega komiteja harkovske oblasti, kateremu se je zahvalil za sprejem. Dr. Bakarić in Izraelci so se zahvalili za normalizacijo odnosov med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo. Pomeni izraz istega, kar sovjetsko ljudstvo čuti do Jugoslavije. Jugoslavlani ljubijo neodvisnost in svobodo in neodvisno in svobodno ljudi, ki se borijo za mir in svobodne odnose med narodi. Na tej podlagi je mogoče graditi in misliti, da se bodo naši odnosi na tej podlagi razvijali še naprej. Jugoslovanska delegacija je bila zvečer na koncertu v harkovskem gledališču. Jutri zvečer pa bo odpotovala v Stalingrad.

Sport

MEDCONSKI ŠAHOVSKI TURNIR

Jutri začnejo v Göteborgu

Göteborg, 12. avgusta. V nedeljo se začne tukaj medconski šahovski turnir, na katerem bodo igrali: Bronstajn, Keres, Geller, Petrosjan, Ilivicki in Spaski (SZ), Najdorf, Pano, Guimard, Pilnik (Argentina), Bisguier (ZDA), Medina (Kolumbija), Unzicker (Nemčija), Donner (Holandska), Šlva (Poljska), Stahlberg (Svedska), Pachman, Filip (CSR), Szabo (Madžarska) in Kabat ter Fuderer (FLR).

Vprašanje udeležbe rezerv je ni rešeno, vendar bo o tem rekel zadnji besedo kongres, verjetno po predlogu, da se uvrstijo v turnir še trije kandidati, in sicer Kotov, Bolbočan in Pirce.

Veleojster Gligorić, ki je v Göteborgu kot delegat FIDE, bo obenem sekundiral našim igralcem na tem turnirju. Kaže, da bo kongres sprejel tudi predlog,

da bo 9 prvoplasiranih igralcev tega turnirja nastopilo na prihodnjem turnirju kandidatur, kar je dobro za naše zastopnike.

Na mladinskem šahovskem prvenstvu v Smederevu so bili v V. kolu doseženi niti izjedi: Studnička — Živković 1:0, Drakšler — Vukčević remi, Savković — Sestrić remi, Komšić — Karanac O:1, Vranešić — Čerpnjak 1:0, Bojadžijev — Panov remi, Ivčević — Buljević O:1, Ostojić — Bjelica 1:0, Bavdek — Balčić remi. Po V. kolu je na prvem mestu Osojč s 4,5 točke.

Štirinajst etap na »Dirki po Evropi«

Neka pariška vest ve povedati, da bo druga »Dirka po Evropi« letos dokončana od 3. do 17. septembra. Proga je razdeljena na 14 etap, ki merijo skupno 2.792 km. Dirkačji bodo zapustili Pariz 3. septembra in bodo prispeli na cilj v Bologno 14. dni pozneje. Prireditelj računajo z udeležbo dobrih 100 dirkačev (sestavljanih iz 15 ekip s 7 možmi), ki bodo prevzeli na tej dirki nič manj kakor osem držav, in sicer Francijo, Belgijo, Holandsko, Luksemburg, Zahodno Nemčijo, Avstrijo, Jugoslavijo in Italijo. Najkrajša etapa bo na znani dirkalni progi Avus v Berlinu in bo merila samo 128 km, medtem ko bo najdaljša zadnja, in sicer od Trsta do Bologne (315 km).

Dalje vsebuje ta vest še nekaj drugih podatkov, med drugim tu-

di tega, da je za najboljšo dirkačjo pripravljena vsotica s milijonov frankov za nagrade, od teh pa en čisti milijon za zmagovalca. Med vožnjo bodo imeli dirkači nekaj trdih orehov po štirih preceh visokih prelazih, med katerega so uvrstili v 12. etapi tudi naš Ljubelj (1265 m).

Podrobna razdelitev na etape je takale: 3. sept. Pariz—Charleroi (242), 4. Charleroi—Maestricht (263), 5. Maestricht—Forbach (244), 6. Forbach—Scheveningen (230), 7. Scheveningen—Frankfurt (236), 8. Frankfurt—Wuppertal (228), 9. Wuppertal—Bielefeld (241), 10. Bielefeld—Stuttgart (237), 11. Stuttgart—Augsburg (158), 12. Augsburg—Innsbruck (182), 13. Innsbruck—Bella (245), 14. Bella—Zagreb (272), 15. Zagreb—Trst (254), 16. Trst—Bologna (315).

SKAKALCI - MLADINCI V NOVI GORICI

Danes in jutri bo v olimpijskem plavalnem bazenu Tovarne poštstva v Novi Gorici tekmovalje za mladinski državno prvenstvo v skokih v vodo. Po prijavah so se se bo tekmovalnja udeležilo okrog 50 najboljših mladih skakalcev iz vseh krajev države.

To bo prva večja vodnosportna prireditelj v Gorici in je zanj velika zanimanje, zlasti med mladinci.

SPORTNE IGRE V ZAGORJU

V okviru proslav 3. občinskega praznika so imeli zagorski športniki športni teden, združen z razvijem društvenega praznora. V pokalnih tekmovalnih so osvojili pokale v namiznem tenisu član Proletarca Prilaznik, v nogometu Proletarec, pri pionirskih nogometnih enajstoričah Proletarec, v kosarki Proletarec, v malem roketu pionirsko moštvo ZSD Celje in v tradicionalni štafeti po zagorskih ulicah moštvo Proletarca. V soboto sta bili na sporedu še roketni tekmi. Mladinci Rudarja (Trbovlje) so proti članicam Proletarca dosegli neodoljeni rezultat 2:2, članska vrsta ZSD Celja pa je premagala Proletarca 2:1. V nedeljo pa je bil na stadionu Proletarca pokalni nogometni turnir, na katerem so sodelovali: Krilim Ljubljana, Rudar Trbovlje, Bratstvo Hrastnik in Proletarec. V prvi tekmi sta se srečali moštvi Rudarja in Bratstva. V zelo lepi igri sta se moštvi razvili 2:2, pri streljanju enajstmetrov pa so bili spretnejši Hrastniki. V drugi tekmi sta se srečala Krilim in Proletarec. Zmagal je Krilim 3:2 (1:1). Zelo slabo je sodil Vanelli iz Trbovlje, v tolažilni tekmi za tretje in četrto mesto je Rudar premagal Proletarca 3:2 (0:2). V finalu sta se srečala Krilim in Bratstvo, pokal pa je osvojil Krilim, ki je zmagal 2:1 (1:0).

...IN V SENTURJU

V nedeljo je domači »Partizan« v počastitev desete obletnice osvoboditve priredil turnir v nogometu, odbojki in namiznem tenisu. Sodelovala so društva Partizan Vojnik in Petrovci, ter športna društva Gračar, Beton in Zlatar iz Celja.

V nogometu je moštvo Gračarja zasedlo prvo mesto pred Betonom ki ga je premagal v finalni tekmi 2:1. V namiznem tenisu je sodelovalo 5 moštev. Zmagal je Gračarja pred Senturjem.

V odbojki je zmagala ekipa iz Vojnika ki se je pokazala kot najbolj homogeno moštvo pred Gračarjem, Petrovcem in Senturjem. Prireditelj je lepo uspela, saj je bila vzpostavljena in je veliko prispevala k zblizanju partizanskih in športnih društev.

Nogometna enajstoričja zagrebškega Dinama je v Velenju premagala reprezentanco rudarjev 7:2 (3:1). Gledalcev je bilo 3000.

Demirsport (Ankara) : Ljubljana

Jutri ob 17. uri bo na stadionu v Siskli mednarodna nogometna tekma med prvkom I. amaterske lige Turčije Demirsportom iz Ankare in domačo enajstoričjo Ljubljane. Prireditelj nogometne igre bodo spet enkrat lahko gledali dobro tekmo.

V predtekmi (z začetkom ob 15. uri) igrata mladinski moštvi NK Jesenje in ZNK Ljubljane za prvenstvo. Tudi ta igra utegne biti prav zanimiva.

To ni ono z arabske fronte

Libanon želi ohraniti »arabsko fronto«, vezati se pa noče nikamor — Arabska super-stranka? — Voda in petrolej, Arabci in Zahod

BEJRUT, 12. avg. (AFP). Libanonski minister za zunanje zadeve Hamid Frangi je izjavil danes pred zunanje-političnim odborom v parlamentu, da Libanon ne bo pristopil niti k turško-iranskemu paktu niti k arabski trojni zvezi med Egiptom, Saudovo Arabijo in Sirijo.

Dejal je, da odhaja na pot po arabskih prestolnicah, da bi podprl »ponovno okrepitev arabske fronte«, ki je zadnje čase oslabevala zaradi pristopa

arabskih držav k raznim zvezam.

Minister je tudi dejal, da bo 16. avgusta prispel v Bejrut poseben zastopnik predsednika Eisenhowerja Eric Johnston kljub temu, da so vlade Libanona, Sirije in Jordanije izrazile željo, naj svoj obisk odloži. Zunanje-politični odbor je sprejel resolucijo, ki zahteva od vlade, naj v proračunskem letu 1956 določi potrebne kredite za izkoriščanje vod libanonskih rek, da bi na ta način preprečila vsako tuje vmešavanje v ta vprašanja. Kot je znano, je Johnstonova naloga ureditev skupnega izkoriščanja vode Jordana po arabskih državah in Izraelu.

V Kairu so za 3. september sklicali politični odbor Arabske lige. Generalni sekretar lige Abdel Malek Hasuna je dejal, da upa, da se bodo sestanka udeležili vsi zunanji ministri držav članic. Generalni sekretar

NEW YORK, 12. avg. (AFP). — V New Yorku je bilo objavljeno, da je v prvi polovici 1955. leta dobivalo neposredno pomoč iz dečnega fonda Združenih narodov 16 milijonov otrok in mater. V prvi polovici t. l. je bilo cepilnih prot. tuberkulozi 8.350.000 otrok. Fond se bori tudi proti malariji, trahomu in kugli.

RAZPIS!

Upravni odbor
KMETIJSKA ZADRUGA HOTEDEŠICA pri Logatcu
razpisuje mesto

KNJIGOVODJE

Pogoji: imeti mora večletno prakso, srednjo šolo ali knjigovodski tečaj.
Nastop službe takoj, javite se pisмено ali osebno na gornji naslov. — Plača po dogovoru oz. po pogodbi.

132 KOSOV KOTLOVSKIH CEVI za Volfvotel,

zunanjil premer 63.5 mm, notranji, 57.5 mm in dolžine 2.85 m, nujno kupimo. — Ponudbe na Tovarno dekorativnih tkanin, Ljubljana, Celovška cesta 280, telefon št. 27-01 ali 22-286.

Thomas Mann umrl

Zürich, 12. avg. (Reuter). — Slavni pisatelj Thomas Mann je umrl nocoj v Zürichu, star 80 let.

Potrdilo Grotewohlove izjave

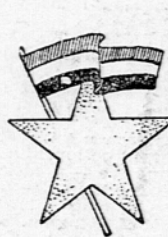
BERLIN, 12. avg. (AFP). Vzhodnonemška skupščina je soglasno sprejela deklaracijo predsednika vlade Grotewohla. Sprejela je resolucijo, v kateri izraža upanje, da bo tudi Zahodna Nemčija uporabila pravice, ki so ji jih priznali stiri predsedniki vlad na ženevski konferenci za obrambo nacionalnih koristi nemškega ljudstva in za ustvaritev evropske varnosti. Resolucija nato poudarja, da je Vzhodna Nemčija na konferenci starih zunanjih ministrov, ki bo 27. oktobra v Ženevi, pripravljena »braniti nemške koristi«.

SANTIAGO DE CHILE, 12. avg. (AFP). Vsi ministri čilske vlade so danes odstopili. Prvi je odstopil minister za javna dela, za njim pa v znak solidarnosti še ministri za prosveto, za finance, za zdravje. Zakaj so odstopili ostali ministri, ni znano.

OB PROSLAVI OBČINSKEGA PRAZNIKA — 11. OBLETNICE OSVOBODITVE PLANINE PRI SEVNICI,

dne 14. avgusta l. 1955

ČESTITAJO VSEM DELOVNIM LJUDEM

Občinski ljudski odbor
Občinski odbor ZB NOV
Občinski komite ZKS
Občinski odbor SZDL
Gozdna manipulacija in
Kmetijske zadruge
PLANINA, ŠENTVID, DOBJE

»Babica, kje je mesarjeva hiša?«
Starka se ni ganila. Čerim je še glasneje ponovil vprašanje. Nič. Ostala je nadalje nema in nepremična.

»Brčkone je gluha in slepa,« sta izpregovorila v istem hipu Djordje in Batos.

»Da, da, ne sliši in ne vidi!« se je oglasila mlajša ženska iz sosesčine, ko je slišala njihove glasove. »Toda štab je odšel, tovariši, rano jutraj gor na Busijo!« je pristavila in jim pokazala vas, ki je štrlela na nekoliko strmi planjavi visoko nad Ribniško dolino.

»Lepa vasica!« je dejal Batos, ki jo je gledal izpod dlani, s katero si je zasenčil oči pred soncem.

»Lepa!« je odgovoril Čerim, »le kdo se bo povzpela do nje?«

»Kdo? Mi!« je dejal nato Batos.

»Lahko je vam!« je odvrnil Čerim žalostnega pogleda, ko se je spomnil svoje pokvarjene desne noge, na kateri ni imel stopala. Desni čevlji je bil vedno skrčen, spredaj vedno prazen: komaj se je držal na njegovi nogi.

Čerimu je bila to posledica »nesrečnega slučaja«, ali, kakor je vedno skušal druge popraviti, »posledica moje ne previdnosti«.

Bilo je neke pri Hrgarju, proti Bihaču. Morali so položiti mino na progo, počakati na vlak in pognati ga v zrak.

Bilo je ponoči. Nad progo se je na eni strani visoko dvigal hrib, na drugi strani pa je tik proge zijal prepad. Kraj je bil »kakor ustvarjen« za diverzantske akcije, za razbijanje vlakov, ki so vozili vojske in vojaški material.

Spuščali so se oprežno, korak za korakom, po kamniti strmini, ki je največ spominjala na kamnolom, v katerem so prenehali delati zaradi plazov. Sestopali so skoro plazec se in se držali za vrvi, s katero so se drug za drugim oprežno

spuščali. Po taki strmini so tipali z bosimi stopali v temi ter skušali preprečiti najmanjši šepet in šum. Ako bi se sprožil le najmanjši kamen, bi zletel dol na progo plaz s strahovitim ropotom in hrúščem. Ko so prišli na progo, so začutili hude bolečine v nogah. Iz podplatov, ranjenih in razsekanih na ostrem kamenju, je v curkih lila kri.

»Pojdite vi trije nekoliko nižje vzdolž proge,« je rekel Ivan ostalim, »jaz in Čerim bova ostala tukaj! Čerim, razdeli jim material!«

Zagrmela je eksplozija v preseki, skozi noč.

Partizani so nagonsko popadali po zemlji; Čerim se je zadnji zrušil stokajoč: »Ah, mati moja, ostal sem brez nog!«

Ivan je prvi priskočil k njemu.

»Kako to, za boga, Čerim?« je vzkljnil, srdeč se obenem in obžalujoč tovariša.

»Detonatorju je izpadla varovalka!« je odvrnil s trudom. Pristopila sta medtem tudi Djordje in Batos, ki sta že spoznala, kaj se je pripetilo.

»Ivan, naglo ž njim gor, mogli bi priti vstati!« je dejal Djordje.

Medtem so začeli iz bunkerja, nedaleč od tega kraja, zaradi nenadne eksplozije vznemirjeni in prestrašeni domobranci streljati iz vseh orožij, predvsem, da bi si pregnali strah.

»Čakaj, Djordje!« je odvrnil Ivan. »Moramo ga najprej kakorkoli obvezati!« Slekli je srajco, pa mu pri mrtvaško blede svetlobi meseca, ki se je za trenutek pojavil izza oblakov, za silo obvil celo srajco okoli noge z raztrganim stopalom. Komaj so ga izvlekli iz soteske in še iste noči prenesli v bolnišnico.

V bolnišnici v Podgrmeču in nekoliko v Djordjevem domu je preležal vso zimo. Ko pa je gozd ozelenel in dobil listje, je pripravil svoj diverzantski nahrbtnik in odšel. Med potjo se je ustavil pri hiši ob njeni, da bi se poslovil od Djordjeve matere.

»Ej, na svidenje, tetka Deva, grem!«

Kmetica se je začudila. Naslonila se je z rokama na držalo motike in zategneno vzkljnila:

»Za božjo voljo, Čerim, kam pa hočeš?«

»Med diverzante, s tvojim Djokanom!« se je nasmešnil veselo Čerim ter poskakujoč in opotekajoč se odšel dalje.

»Ali se nočeš niti posloviti od svoje tete?« ga je zvito vabila Deva s pravo materinsko ljubeznijo.

»Bi se, tetka Deva, ako bi me ne zadržala s silo!« ji je šegavo odgovoril.

»Ej, vidim, ne pustiš se! Pojdi torej, srečno sinko!« In kakor, da bi se šele nečesa spomnila, mu je zaklicala: »Čerim, sinko, kako naj bi odšel k Djordju praznih rok? Da bi mu vsaj spekla pogačo!«

»Oj, tetka,« je odmgal Čerim z roko, »preden bi jaz takole šepav prinesel, bi se tako strdila, da je niti vrag ne bi pojedel.«

Deva se je spomnila njegove noge in zasolžile so se ji oči. »Ubožec!« je zašepetala z obžalovanjem.

»Dobro torej,« mu je vzkljnila zatem. »Pozdravi ml Djokana, pa tudi Ivana, Batos, strica Nikolo... vse!«

Od tedaj je imel v skupini svojega konja. Z njim je hodil na akcije.

Sedaj, ko se je začel razgovor o oddaljenosti Busija in napora, ki jih čaka na poti na goro, dokler ne pridejo do vasi, je Batos v nameri, da bi ga ohrabril, dejal: